

ผลการวิเคราะห์การฝึกทำงานในห้องสมุดต่อการปฏิบัติงานอาชีพบรรณารักษ์

วิธีค่าเป็นถาวรวิจัย

ในการสำรวจเพื่อศึกษาผลการฝึกงานในห้องสมุดต่อการปฏิบัติงานอาชีพบรรณารักษ์ในประเทศไทย ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่ไม่อาจค้นคว้าจากเอกสารสิ่งพิมพ์ได้โดยการสอบถาม ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2502 ถึง 2517 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2508 ถึง 2517 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2513 ถึง 2517 มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2517 จำนวนรวมทั้งสิ้น 491 คน ผู้วิจัยได้รวบรวมรายชื่อจากทะเบียนนิสิต ผู้สำเร็จการศึกษาจากแผนกและคณะวิชาบรรณารักษศาสตร์ ต่อจากนั้นก็ได้ออกค้นหาสถานที่ติดต่อจากทะเบียนนิสิตและนักศึกษาเก่าของแผนกวิชา และคณะวิชาทั้งสี่มหาวิทยาลัย หนังสืออนุสรณ์รุ่นของคณะหนังสือบันทึกของแต่ละสถาบัน และสืบจากเพื่อนร่วมรุ่นของบัณฑิต เพื่อให้ได้สถานที่ติดต่อที่ถูกต้องที่สุด

การสำรวจผลการฝึกทำงานห้องสมุดต่อการปฏิบัติงานอาชีพบรรณารักษ์ของบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ก่อนที่จะออกแบบสอบถามผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ จากหนังสือ วารสาร เอกสาร และงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบเป็นเนื้อหาในแบบสอบถามที่สามารถคลุมเรื่องราวที่จำเป็นในอันที่จะตอบตามความมุ่งหมายในการวิจัยให้ได้ทั้งหมด หลังจากนั้นก็นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยส่วนหนึ่ง โดยเลือกผู้สำเร็จจากสถาบันต่าง ๆ กัน และมีสถานภาพในการทำงานต่าง ๆ กันคือ ทั้งที่สำเร็จการศึกษา

และออกไปประกอบอาชีพบรรณารักษ์ และประกอบอาชีพอื่น เพื่อวิพากษ์วิจารณ์และเสนอแนะแก้ไขปรับปรุง

แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วยคำถามที่มี 2 ลักษณะด้วยกันคือ คำถามที่กำหนดคำตอบให้ และคำถามแบบเปิดโอกาสให้เลือกตอบโดยเสรี แบบสอบถามเริ่มต้นด้วยจดหมายนำจากผู้วิจัยถึงบัณฑิต ที่ใช้เป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัย เพื่อแจ้งให้ทราบถึงชื่อผู้ดำเนินการวิจัย โครงการวิจัย วัตถุประสงค์ วิธีการและประโยชน์ของงานวิจัยที่จะได้รับเมื่อโครงการนี้สำเร็จ และใ้กำหนดระยะเวลาที่ให้ส่งแบบสอบถามคืน และให้คำมั่นยืนยันว่าคำตอบที่ส่งมาจะถือเป็นความลับ จะไม่มีการเปิดเผย ชื่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด โดยจะแสดงข้อมูลในรูปตัวเลขทางสถิติเท่านั้น¹

ส่วนสำคัญคือ เนื้อหาสาระของแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ ตำแหน่งหน้าที่ในการทำงาน สังกัด และเน้นรายละเอียด ลักษณะการปฏิบัติงานห้องสมุดของผู้ประกอบอาชีพบรรณารักษ์

ตอนที่ 3 ประเมินการฝึกงานห้องสมุด ในระหว่างศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกงาน เช่น สถานที่ฝึกงาน การดำเนินการฝึกงาน ระยะเวลาในการฝึกงาน การวัดผลการฝึกปฏิบัติงาน และปัญหา โดยเน้นรายละเอียดการนำความรู้ที่ได้จากการฝึกงานไปใช้ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 4 ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อแผนหรือคณะวิชาในเรื่องการฝึกงานห้องสมุดโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตร สถานที่ฝึกงาน พร้อมด้วยข้อ

¹คู่มือฉบับร่าง ง.

เสนอแนะในการฝึกงาน และความต้องการของนิสิต นักศึกษา-ผู้ตอบแบบสอบถาม¹

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้ตอบแบบสอบถาม โดยทางไปรษณีย์ และให้ผู้ตอบส่งแบบสอบถามกลับคืนมายังผู้วิจัย เมื่อตอบเรียบร้อยแล้ว โดยทางไปรษณีย์เช่นกัน ผู้วิจัยได้ให้ความสะดวกในการส่งแบบสอบถามคืน โดยการคิด แสทมป์ และพิมพ์ชื่อ ที่อยู่ของผู้วิจัยไว้ในแบบสอบถามด้วย การส่งแบบสอบถามได้เริ่ม ส่งเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2519 กำหนดแบบสอบถามกลับคืนภายใน 20 สิงหาคม 2519 ผู้วิจัยใคร่รับแบบสอบถามจนถึงวันที่ 30 สิงหาคม และได้ส่งแบบสอบถามไปอีก ครั้งหนึ่งในรายที่ไม่ได้รับแบบสอบถามกลับสำหรับรายที่ไม่แน่ใจ เกี่ยวกับที่อยู่ได้ตรวจ สอบที่อยู่ และขอความร่วมมือจากผู้รู้จักเพื่อขอสถานที่อยู่ใหม่อีกด้วย ในการส่งแบบสอบถามครั้งที่ 2 นี้ ได้แนบจดหมายขอความร่วมมือโดยชี้แจงให้เห็นความจำเป็น และความ สำคัญของคำตอบของงานวิจัย กำหนดรับแบบสอบถามคืนครั้งสุดท้ายในวันที่ 15 ตุลาคม 2519²

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพส่วนตัว การทำงาน ประสบการณ์การฝึกงาน ห้องสมุด และความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกงาน ทิศค่าตอบเป็นร้อยละของจำนวนผู้ตอบ ทั้งหมด ใช้สูตร

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

$$P = \text{อัตราส่วนร้อยละ}$$

¹ดูภาคผนวก ง.

²ดูภาคผนวก จ.

- f = จำนวนคนที่ตอบปัญหาในข้อหนึ่ง ๆ
- N = จำนวนคนทั้งหมด

ข้อมูลที่ได้อาจจากการประเมินผลประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกงาน และการนำความรู้จากการฝึกงานไปใช้ในการปฏิบัติงาน คำนวณโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำตามลำดับดังนี้

- กำหนดรหัสให้กับรายการต่าง ๆ ในแบบสอบถาม เพื่อสะดวกในการถ่ายถอดข้อมูล
- แจกแจงความถี่ของคะแนนทุก ๆ ข้อของแบบสอบถามทุกชุด
- คูณความถี่ (f) ของแต่ละช่วงค่าเข้าหาคะแนนประจำข้อ (x) ที่กำหนดคือ

มากที่สุด	=	5
มาก	=	4
ปานกลาง	=	3
น้อย	=	2
น้อยที่สุด	=	1

- หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ของค่าตอบแต่ละข้อ โดยให้สูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$\bar{x} = \text{ค่าเฉลี่ยของค่าตอบแต่ละข้อ}$$

$$f = \text{ความถี่}$$

$$x = \text{คะแนน (น้ำหนักประจำข้อ)}$$

$$N = \text{จำนวนทั้งหมดของผู้ตอบแต่ละข้อ}^1$$

¹ประคอง กรรณสุข, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู, พิมพ์ครั้งที่ 3. (นครหลวง กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2515), หน้า 40.

5. ศึกษาหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบ แต่ละข้อดังนี้

$$4.6 - 5.0 = \text{มากที่สุด}$$

$$3.6 - 4.5 = \text{มาก}$$

$$2.6 - 3.5 = \text{ปานกลาง}$$

$$1.6 - 2.5 = \text{น้อย}$$

$$1 - 1.5 = \text{น้อยที่สุด}$$

6. หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคำตอบ
แต่ละข้อโดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

$$S.D. = \text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคำตอบแต่ละข้อ}$$

$$f = \text{ความถี่}$$

$$x = \text{คะแนน (น้ำหนักของคำตอบ)}^1$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สถานภาพส่วนตัวของบัณฑิต

แบบสอบถามที่ส่งไปยังบัณฑิตทั้งสี่มหาวิทยาลัย จำนวน 491 ชุด ได้รับกลับมา
ทั้งหมด 274 ชุด คิดเป็นร้อยละ 55.19 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด ผู้ตอบ
เป็นหญิง 266 คน คิดเป็นร้อยละ 97.08 ผู้ตอบเป็นชาย 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.92
รายละเอียดมีดังนี้

¹ เรืองเดียวกัน.

ตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจำแนกตามเพศ

มหาวิทยาลัย	ส่งไป (ฉบับ)	ได้รับกลับคืน		
		ชาย ร้อยละ	หญิง ร้อยละ	รวมทั้งชายและ หญิงร้อยละ
จุฬาลงกรณ์	248	1.46	45.99	47.45
ธรรมศาสตร์	142	0	26.28	26.28
เชียงใหม่	75	1.10	18.98	20.07
รามคำแหง	26	0.36	5.84	6.20
รวมทั้ง 4 มหาวิทยาลัย	491	2.92	97.08	100

บัณฑิตหญิงทั้งหมด 266 คน ทำงานห้องสมุด 209 คน คิดเป็นร้อยละ 78.57
ไม่ได้ทำงานห้องสมุด 57 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 ชาย 5 ใน 8 คน ทำงานห้องสมุด
อีก 3 คนไม่ได้ทำงานห้องสมุด

เมื่อจำแนกตามสถานภาพสมรส ปรากฏว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ร้อยละ 67.36 เป็น
โสด บัณฑิตที่สมรสมีเพียง 78 คน คิดเป็นร้อยละ 32.04

บัณฑิตปัจจุบันอายุต่ำสุด 21 ปี สูงสุด 42 ปี บัณฑิตส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง
24 ถึง 29 ปี อายุเฉลี่ย 28.72 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.75 ปี รายละเอียด
ดังตาราง

ตารางที่ 2 อายุเฉลี่ยของบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย	อายุต่ำสุด (ปี)	อายุสูงสุด (ปี)	อายุเฉลี่ย (ปี)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(ปี)
จุฬาลงกรณ์	23	42	30.64	4.87
ธรรมศาสตร์	21	35	27.98	3.52
เชียงใหม่	22	32	25.33	2.74
รามคำแหง	22	36	26.38	3.48

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งบัณฑิตทั้งสี่มหาวิทยาลัยดังกล่าวส่งกลับคืนมานั้น แบ่งออกตามลักษณะของเนื้อหา เป็นสองส่วนใหญ่ ๆ ส่วนหนึ่งเป็นคำตอบเกี่ยวกับ สถานภาพส่วนตัว การทำงาน และประสบการณ์การฝึกงานห้องสมุด ในระหว่างศึกษา ในระดับปริญญาตรี อีกส่วนหนึ่งเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้จากการฝึกงาน ไปใช้ในการปฏิบัติงานห้องสมุด การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแยกเป็นสอง ส่วน ตามลักษณะเนื้อหาดังกล่าว ส่วนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ประสบการณ์การ ฝึกงานห้องสมุด และความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกงานเสนอคำตอบเป็นร้อยละ ส่วนที่ เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้จากการฝึกงานห้องสมุดไปใช้ในการปฏิบัติงาน ความพอใจผลการฝึกงาน เสนอเป็นค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เพื่อหลีกเลี่ยงการบรรยายซ้ำในบางตอน ในการวิเคราะห์ผู้วิจัยจะใช้คำว่า บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัย ในกรณีที่เหมาะสมถึงบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บัณฑิตมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ บัณฑิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และบัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงตามลำดับ และเพื่อสะดวกในการเสนอตาราง ผู้วิจัยได้ให้เลขแทนบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถามดังปรากฏ ในตารางที่ 3 - 27 ดังนี้ 1 หมายถึงบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2 หมายถึง บัณฑิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 3 หมายถึงบัณฑิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 4 หมายถึง

บัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามลำดับ

การทำงานของบัณฑิต

บัณฑิตจากทุกมหาวิทยาลัย ซึ่งปฏิบัติงานในท้องสมุค มีตำแหน่งงานต่าง ๆ กัน ดังปรากฏในตารางที่ 3 บัณฑิตส่วนใหญ่ร้อยละ 57.94 ของทุกมหาวิทยาลัย ดำรงตำแหน่งเป็นบรรณารักษ์ รองลงมาร้อยละ 18.69 ตำแหน่งอาจารย์ และบัณฑิตจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 0.47 ของทุกมหาวิทยาลัย ดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ในการทำงานท้องสมุค เช่น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้อำนวยการสำนักหอสมุค ผู้ช่วยหัวหน้ากองท้องสมุค หัวหน้าห้องสมุคคณะ หัวหน้าภาควิชา เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3. ตำแหน่งการทำงานของบัณฑิตที่ปฏิบัติงานในห้องสมุด

ตำแหน่ง	บัณฑิต	บัณฑิต				
		รวม	1	2	3	4
		(N=214) ร้อยละ	(N=86) ร้อยละ	(N=63) ร้อยละ	(N=49) ร้อยละ	(N=16) ร้อยละ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์		0.47	1.16	0	0	0
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด		0.47	0	1.59	0	0
ผู้ช่วยหัวหน้ากองห้องสมุด		0.47	0	0	2.04	0
หัวหน้าห้องสมุดคณะ		0.47	0	1.59	0	0
หัวหน้าภาควิชา		0.47	0	1.59	0	0
หัวหน้าห้องสมุด		2.80	4.65	3.18	0	0
ผู้ช่วยหัวหน้าแผนก		0.47	0	1.59	0	0
หัวหน้าบรรณารักษ์		1.40	1.16	3.18	0	0
บรรณารักษ์		57.94	20.56	66.67	61.22	50.00
ผู้ช่วยบรรณารักษ์		2.80	5.81	1.59	0	0
นักจดหมายเหตุ		0.47	1.16	0	0	0
นักเอกสารสนเทศ		0.47	1.16	0	0	0
วิทยากร		0.93	2.32	0	0	0
อาจารย์		18.69	23.26	14.29	14.29	25.00
ครูบรรณารักษ์		2.80	1.16	0	6.12	12.50
ตำแหน่งอื่น ¹		8.88	6.98	4.76	16.33	12.50
รวม		100	100	100	100	100

หมายเหตุ * มีผู้ตอบแบบสอบถามเพียงหนึ่งคน

¹ตำแหน่งอื่น ๆ ได้แก่ ผู้ช่วยฝ่ายเอกสาร พนักงานชั้นต้น หัวหน้าแผนกเผยแพร่
 วิทยุทัศน์ ประจำแผนกวิชาการ ประจำฝ่ายห้องสมุดชาวกรอง ประจำแผนกบริการแนะนำ
 การอ่าน หัวหน้าสายงานห้องสมุด

ปัจจุบัน บัณฑิตที่ประกอบอาชีพบรรณารักษ์ ทำงานในห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ดังปรากฏในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 บัณฑิตที่ทำงานห้องสมุดในปัจจุบันจำแนกตามประเภทห้องสมุด

บัณฑิต	บัณฑิต				
	รวม (N=214) ร้อยละ	1 (N=86) ร้อยละ	2 (N=63) ร้อยละ	3 (N=49) ร้อยละ	4 (N=16) ร้อยละ
ห้องสมุดวิทยาลัยและ-					
มหาวิทยาลัย	58.41	62.79	66.67	46.93	37.50
ห้องสมุดโรงเรียน	12.15	6.98	6.35	20.41	37.50
ห้องสมุดเฉพาะ	21.50	20.93	20.63	26.53	12.50
ห้องสมุดประชาชน	6.54	5.81	6.35	6.12	12.50
ศูนย์บริการเอกสาร	0.93	2.33	0	0	0
จดหมายเหตุนอก	0.47	1.16	0	0	0
รวม	100	100	100	100	100

หมายเหตุ มีผู้ตอบแบบสอบถามเพียงหนึ่งคน

บัณฑิตที่ทำงานห้องสมุดมีทั้งสิ้น 214 คน บัณฑิตจำนวนสูงสุดร้อยละ 62.79, 66.67, 46.93 ของบัณฑิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตามลำดับ ทำงานห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย บัณฑิตรวมค่าแห่ง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 ทำงานในห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย กับห้องสมุดโรงเรียน มีบัณฑิตเพียงคนเดียวจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทำงานในจดหมายเหตุ

บัณฑิตผู้ปฏิบัติงานในท้องสมุคแต่ละประเภทดังกล่าว ทำงานด้านต่าง ๆ ดัง
แสดงไว้ในตารางที่ 5 - 9

ตารางที่ 5 บัณฑิตกับชนิดของงานที่ปฏิบัติในท้องสมุคมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย

บัณฑิต	บัณฑิต				
	รวม (N=125) ร้อยละ	1 (N=54) ร้อยละ	2 (N=42) ร้อยละ	3 (N=23) ร้อยละ	4 (N= 6) ร้อยละ
จัดหาหนังสือสิ่งพิมพ์- และโสตทัศนวัสดุ	28.80	37.04	30.95	13.04	0
จัดพิมพ์หนังสือและทำ- บัตรรายการ	25.20	57.41	54.76	56.52	33.33
วารสาร จดสาร และ หนังสือพิมพ์	36.00	37.04	38.10	39.13	0
บริการให้ยืม	29.60	27.78	35.71	21.74	33.33
บริการตอบคำถาม	43.20	44.44	61.90	0	66.67
ประชาสัมพันธ์	22.40	29.63	23.81	8.70	0
การรักษาและซ่อมหนังสือ	4.80	3.70	4.76	8.70	0
ทำงานท้องสมุคทุกหน้าที่	10.40	18.52	2.38	4.35	16.67
ผู้บริหาร	4.00	0	11.90	0	0
ทำงานด้านเอกสาร	2.40	0	4.76	0	16.67
งานสารบรรณ	0.80	1.85	0	0	0
นิเทศท้องสมุค	1.60	3.70	0	0	0

ตารางที่ 6 บัณฑิตกับชนิดของงานที่ปฏิบัติในห้องสมุดโรงเรียน

บัณฑิต	บัณฑิต				
	รวม (N=26) ร้อยละ	1 (N= 6) ร้อยละ	2 (N= 4) ร้อยละ	3 (N=10) ร้อยละ	4 (N= 6) ร้อยละ
ชนิดของงานห้องสมุด					
จัดหาหนังสือสิ่งพิมพ์-					
และโสตทัศนวัสดุ	26.92	33.33	25.00	0	66.67
จัดหมู่หนังสือและทำบัตร-					
รายการ	23.08	16.67	25.00	0	66.67
วารสาร จดสาร และ-					
หนังสือพิมพ์	19.23	16.67	25.00	0	50.00
บริการให้ยืม	7.69	0	25.00	0	16.67
บริการตอบคำถาม	11.54	0	25.00	0	33.33
ประชาสัมพันธ์	11.54	0	25.00	0	33.33
การรักษาและซ่อมหนังสือ	26.92	66.67	25.00	0	33.33
ทำงานห้องสมุดทุกหน้าที่	73.08	0	75.00	100	66.67

หมายเหตุ บัณฑิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียน
ทุกคนทำงานห้องสมุดทุกหน้าที่

ตารางที่ 7 บัณฑิตกับชนิดของงานที่ปฏิบัติในหอสมุดเฉพาะ

บัณฑิต	บัณฑิต				
	รวม (N=46) ร้อยละ	1 (N=18) ร้อยละ	2 (N=13) ร้อยละ	3 (N=13) ร้อยละ	4 (N= 2) ร้อยละ
ชนิดของงานหอสมุด					
จัดหาหนังสือสิ่งพิมพ์และ-					
โสตทัศนวัสดุ	47.83	61.11	30.77	46.15	50.00
จัดหาหนังสือและทำบัตร-					
รายการ	52.17	50.00	61.54	38.46	100
วารสาร จดสาร และ					
หนังสือพิมพ์	41.30	44.44	46.15	30.77	50.00
บริการใหม่	26.09	44.44	7.69	0.77	100
บริการตอบคำถาม	50.00	72.22	46.55	23.08	100
ประชาสัมพันธ์	19.57	27.78	15.38	0.77	100
การรักษาและซ่อมหนังสือ	13.04	22.22	7.67	0.77	0
ทำงานหอสมุดทุกหน้าที่	47.83	33.33	38.46	76.92	100
ผู้บริหาร	4.35	5.56	7.69	0	0
ทำงานด้านเอกสาร	4.35	5.56	7.69	0	0
ทำครรชนีวารสาร	2.17	5.56	0	0	0
บรรณานุกรม	2.17	5.56	0	0	0
รวบรวมสถิติ	2.17	5.56	0	0	0
โต้ตอบจดหมายและทำงาน-					
ที่ได้รับมอบหมาย	2.17	5.56	0	0	0

ตารางที่ 8 บัณฑิตกับชนิดของงานที่ปฏิบัติในหอสมุดประชาชน

บัณฑิต	บัณฑิต				
	รวม (N=14) ร้อยละ	1 (N= 5) ร้อยละ	2 (N= 4) ร้อยละ	3 (N= 3) ร้อยละ	4 (N= 2) ร้อยละ
จัดหาหนังสือ สิ่งพิมพ์และ โสตทัศนวัสดุ	14.29	20.00	0	0	50.00
จัดหมู่หนังสือและทำ บัตรรายการ	42.86	40.00	100	0	0
วารสาร จุดสาร และ หนังสือพิมพ์	21.43	20.00	0	33.33	50.00
บริการให้ยืม	28.57	40.00	0	33.33	50.00
บริการตอบคำถาม	57.14	80.00	0	100	50.00
การรักษาและซ่อมหนังสือ	7.14	20.00	0	0	0
ทำงานหอสมุดทุกหน้าที่	7.14	0	0	33.33	0

หมายเหตุ บัณฑิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ปฏิบัติงานในหอสมุดประชาชน
ทุกคนทำงานด้านการจัดหมู่หนังสือ และทำบัตรรายการ

ตารางที่ 9 บัณฑิตกับชนิดของงานที่ปฏิบัติในหอจดหมายเหตุและศูนย์บริการ
เอกสาร

บัณฑิต	บัณฑิต		บัณฑิต	
	รวม N=1 ร้อยละ	1 N=1 ร้อยละ	รวม N=2 ร้อยละ	1 N=1 ร้อยละ
ชนิดของงานห้องสมุด				
บริการให้ยืม	100	100	50.00	50.00
บริการตอบคำถาม	100	100	50.00	50.00
ประชาสัมพันธ์	0	0	50.00	50.00
การรักษาและซ่อมหนังสือ	100	100	0	0

หมายเหตุ เฉพาะบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเท่านั้น ที่ปฏิบัติงานในหอจดหมายเหตุ และศูนย์บริการเอกสาร

บัณฑิตจากทุกมหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษาและออกไปปฏิบัติงานในห้องสมุดต่าง ๆ คือ ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดเฉพาะ ห้องสมุดประชาชน หอจดหมายเหตุ และศูนย์บริการเอกสารนั้น บัณฑิตปฏิบัติงานในห้องสมุดแต่ละประเภททำงานในหน้าที่ต่าง ๆ กัน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 5 - 9

พิจารณาตารางดังกล่าว แล้วพบว่าบัณฑิตจำนวนสูงสุดร้อยละ 43.20 และ 57.14 ของทุกมหาวิทยาลัยที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย และห้องสมุดประชาชนทำงานด้านบริการตอบคำถาม บัณฑิตจำนวนสูงสุดร้อยละ 52.17 ของทุกมหาวิทยาลัย ปฏิบัติงานในห้องสมุดเฉพาะทำงานด้านการจัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ เป็นที่น่าสังเกตว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียนทำงานห้องสมุด

ทุกหน้าที่

ถึงแม้ว่าบัณฑิตที่ปฏิบัติงานในหอสมุด จะมึ่งงานที่รับผิดชอบมากเพียงใดก็ตาม บัณฑิตส่วนใหญ่ร้อยละ 76.64 พอใจในการประกอบอาชีพบรรณารักษณ์ในปัจจุบัน บัณฑิตที่ไม่พอใจอาชีพนี้มีร้อยละ 16.35 โดยให้เหตุผลต่าง ๆ กัน คือ ต้องการงานที่มีสถานภาพดีกว่านี้ หรือถ้าเป็นไปได้ควรให้บรรณารักษณ์รับผิดชอบงานด้านใดด้านหนึ่ง ไม่ควรให้ทำงานหลายอย่าง ถ้าจำเป็นต้องทำงานหลายอย่างควรให้มีผู้ช่วยมาแบ่งเบาภาระบ้าง เพื่อจะได้ทำให้บริการของหอสมุดได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การที่ต้องทำงานหนักบางครั้งก็ทำให้เบื่อหน่าย เป็นต้น

ประสบการณ์การฝึกงานหอสมุดในระหว่างศึกษาในระดับปริญญาตรี

โดยปกติบัณฑิตของทุกมหาวิทยาลัย มีโอกาสได้นำความรู้ภาคทฤษฎีไปทดลองปฏิบัติจริง ๆ ตามหอสมุดต่าง ๆ ซึ่ง แผนกวิชาบรรณารักษณ์ศาสตร์ได้จัดให้ การวิเคราะห์ผลในตอนนี้แบ่งผู้ตอบแบบสอบถามเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้ทำงานหอสมุด และกลุ่มผู้ทำงานอื่น ในการเสนอตารางได้ให้ ก แทนผู้ทำงานหอสมุด และ ข แทนผู้ทำงานอื่น ผู้วิจัยจะชี้คำว่า บัณฑิตทั้ง 2 กลุ่ม ในกรณีนี้หมายถึงบัณฑิตผู้ทำงานหอสมุด และผู้ทำงานอื่นตามลำดับ

สถานที่บัณฑิตออกไปฝึกงานหอสมุดนี้ จากการสำรวจปรากฏว่า บัณฑิตทั้ง 2 กลุ่ม ส่วนใหญ่ร้อยละ 61.31 ฝึกงานในหอสมุดกลางของมหาวิทยาลัย ร้อยละ 10.94 ฝึกงานในหอสมุดคณะของสถาบันต่าง ๆ บัณฑิตร้อยละ 45.62 ฝึกงานในหอสมุดอื่น ๆ¹

การฝึกงานหอสมุดที่จะให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์นั้น หอสมุดที่บัณฑิตออกไปฝึกงานควรมีเครื่องอำนวยความสะดวกในการฝึกงานอย่างเพียงพอ เช่น อุปกรณ์และคู่มือต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนให้บัณฑิตได้ฝึกงานตามความต้องการได้ จากการสำรวจพบว่า

¹ รูปที่ 2 หน้า 54 - 55.

บัณฑิตทั้ง 2 กลุ่ม ส่วนใหญ่ร้อยละ 57.69 และ 11.68 ตอบว่า ห้องสมุดที่ไปฝึกงานมีอุปกรณ์ ฝีมือ และเครื่องอำนวยความสะดวกในการฝึกงานอย่างเพียงพอ ในทางตรงกันข้าม บัณฑิตทั้ง 2 กลุ่ม ร้อยละ 18.98 และ 3.65 เห็นว่าห้องสมุดมีเครื่องอำนวยความสะดวกในการฝึกงานห้องสมุดยังไม่เพียงพอ เฉพาะบัณฑิตผู้ทำงานห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.36 ตอบว่า ห้องสมุดที่ไปฝึกมีเครื่องมือไม่ทันสมัย และสถานที่ฝึกงานไม่เป็นสัดส่วน รายละเอียดดังตารางที่ 10.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 บัณฑิตจำแนกตามสภาพห้องสมุดที่ไปฝึกงาน

สภาพห้องสมุด ที่ไปฝึกงาน	บัณฑิต		บัณฑิต							
	รวม (N=274)	ร้อยละ	1 (N=130)		2 (N=72)		3 (N=55)		4 (N=17)	
			ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข
ห้องสมุดมีอุปกรณ์เพียงพอ	57.69	11.68	39.23	10.00	80.56	9.72	63.64	7.28	82.35	0
ห้องสมุดมีอุปกรณ์ไม่เพียงพอ	18.98	3.65	26.15	4.62	8.33	2.78	18.18	1.82	11.76	5.89
เครื่องมือไม่ทันสมัย	0.36	0	0.77	0	0	0	0	0	0	0
สถานที่ฝึกงานไม่เป็นสัดส่วน	0.36	0	0.77	0	0	0	0	0	0	0

หมายเหตุ • มีผู้ตอบแบบสอบถามเพียงหนึ่งคน

สิ่งสำคัญในการฝึกงานอีกประการหนึ่ง คือการดำเนินการฝึกงาน ถ้าหากห้องสมุดที่บัณฑิตออกไปฝึกงานเข้าใจวัตถุประสงค์ของการฝึกงานและได้มีการเตรียมงานไว้ อย่างดี ก็นับว่าเป็นประโยชน์แก่ผู้ฝึกงานอย่างมาก นอกจากนี้ผู้ควบคุมการฝึกมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้การฝึกงานของนิสิตดำเนินไปอย่างใดตามความต้องการและความวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เช่น ก่อนการฝึกงานควรจะได้มีโอกาสทำความเข้าใจกับนิสิตนักศึกษา ที่มาฝึกงาน ให้ทราบหน้าที่ความรับผิดชอบปัญหาของห้องสมุด รวมทั้งอธิบายเรื่องต่างๆ ที่จะฝึกทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมตัวนิสิตนักศึกษา

จากการสำรวจพบว่า บัณฑิตจำนวนสูงสุดร้อยละ 79.09 ของทุกมหาวิทยาลัย ทั้งผู้ทำงานห้องสมุดและผู้ทำงานอื่น ตอบว่า ผู้ควบคุมการฝึกให้คำอธิบายก่อนลงมือฝึก ทำงานห้องสมุด โดยผู้ควบคุมการฝึกให้คำอธิบายก่อนลงมือฝึกแต่ละเรื่องเป็นตอน ๆ ไป

ผู้เข้ารับการฝึกงานส่วนใหญ่ เมื่อออกไปปฏิบัติงานมักจะนำความรู้จากการฝึกงานไปใช้ในการปฏิบัติงาน ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจพบว่าบัณฑิตทุกมหาวิทยาลัย ร้อยละ 49.64 และ 2.92 ของผู้ทำงานห้องสมุด และทำงานอื่นตามลำดับ ตอบว่า ในการปฏิบัติงานนั้นได้ใช้ประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกงานห้องสมุด รายละเอียดดังตารางที่ 11

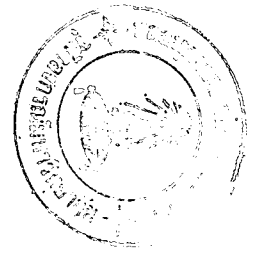
ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 บัณฑิตจำแนกและเปรียบเทียบตามการนำความรู้ไปใช้ในการฝึกงานและการปฏิบัติงาน

บัณฑิต	การฝึกงาน									
	รวม		1		2		3		4	
	(N=274)		(N=130)		(N= 72)		(N= 55)		(N= 17)	
ความรู้ที่นำไปใช้	ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ	
	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข
ความรู้ภาคทฤษฎีที่เรียนมา	46.72	5.47	32.31	7.69	61.11	5.56	56.36	0	64.71	5.89
หาความรู้จากหนังสือและคู่มือ	12.04	2.92	12.31	5.38	9.72	1.39	14.55	0	11.76	0
หาประสบการณ์ด้วยตนเอง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ปรึกษาเพื่อน	13.14	1.82	13.85	3.08	9.72	1.39	20.00	0	0	0
ถามผู้ควบคุมการฝึก	2.92	0.93	6.15	0	0	0	0	0	0	0
ถามเจ้าหน้าที่ของสมศ.	2.92	0	0	0	1.39	0	12.73	0	0	0
ใช้ประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกงาน	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
คู่มือปฏิบัติของคนก่อน	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ปรึกษาหัวหน้า	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
มีผู้เชี่ยวชาญสอนให้	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

ตารางที่ 11 บัณฑิตจำแนกและเปรียบเทียบความการนำความรู้ไปใช้ในการฝึกงานและการปฏิบัติงาน (ต่อ)

บัณฑิต	การปฏิบัติงาน									
	รวม		1		2		3		4	
	(N=274)	(N=130)	(N=72)	(N=55)	(N=17)	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	
ความรู้ที่นำไปใช้	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข
	ความรู้ภาคทฤษฎีที่เรียนมา	62.04	2.57	53.85	6.15	73.61	11.11	65.45	1.82	64.71
ทาคความรู้จากหนังสือและคู่มือ	42.34	5.47	38.46	3.85	43.06	8.33	50.91	5.45	41.18	5.89
หาประสบการณ์ด้วยตนเอง	44.53	5.11	43.08	3.08	48.61	9.72	50.91	5.45	23.53	0
ปรึกษาเพื่อน	31.02	2.55	22.31	1.54	37.50	4.17	49.09	3.64	0	0
ถามผู้ควบคุมการฝึก	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ถามเจ้าหน้าที่ของสมค	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ใช้ประสบการณ์ที่ได้จากการ...										
ฝึกงาน	49.64	2.92	40.00	0.77	59.72	6.94	60.00	3.64	47.06	0
กฎแนวปฏิบัติของคนก่อน	1.09	0	2.31	0	0	0	0	0	0	0
ปรึกษาหัวหน้า	0.73	0	0.77	0	1.39	0	0	0	0	0
มีผู้เชี่ยวชาญสอนให้	1.46	0	0	0	0	0	5.45	0	5.89	0

ความต้องการของบัณฑิตในการติดตามผลการฝึกงานของอาจารย์นั้น เฉพาะ บัณฑิตที่ทำงานห้องสมุดเท่านั้นที่ให้ความเห็นในเรื่องนี้ โดยให้คำตอบว่าต้องการให้อาจารย์ ออกไปติดตามผลการฝึกงานเป็นส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 32.85 และให้เหตุผลไว้หลายประการ เช่น เพื่ออาจารย์จะได้เห็นการปฏิบัติงานของนิสิตนักศึกษา ให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหา และ ยังเป็นกำลังใจแก่นิสิตนักศึกษาด้วย แต่จากการสำรวจพบว่า ไม่มีอาจารย์จากแผนกวิชา ไปติดตามผลการฝึกงานจำนวนสูงสุดร้อยละ 45.26 รายละเอียดดังตารางที่ 12 และ ตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จากการสำรวจพบว่า สิ่งที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างความต้องการ ของนิสิตและการติดตามผลของอาจารย์ที่ปรากฏชัดได้แก่ บัณฑิตทั้ง 2 กลุ่ม ร้อยละ 22.63 ต้องการให้อาจารย์ออกไปติดตามผลทุกสัปดาห์ แต่อาจารย์ออกไปติดตามผลการฝึกงานทุกสัปดาห์เพียงร้อยละ 0.73 เท่านั้น สิ่งที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างความต้องการของ บัณฑิตในการติดตามผลการฝึกงานกับการติดตามผลการฝึกงานของอาจารย์มี 2 กรณี คือ บัณฑิตทั้ง 2 กลุ่ม ต้องการให้อาจารย์ออกไปติดตามผล 1 - 2 ครั้ง ร้อยละ 2.55 และ อาจารย์ออกไปติดตามผล 1 - 2 ครั้ง ร้อยละ 4.38 กรณีที่ 2 คือ บัณฑิตต้องการให้อาจารย์ออกไปติดตามผลแล้วแต่โอกาสร้อยละ 4.38 และอาจารย์ออกไปติดตามผลแล้ว แต่โอกาสร้อยละ 13.13 ซึ่งเป็นจำนวนที่ใกล้เคียงกันมากกว่าความเห็นอื่น ๆ

เป็นที่น่าสังเกตว่า บัณฑิตทั้ง 2 กลุ่ม คือผู้ทำงานห้องสมุดและทำงานอื่นจาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร้อยละ 15.39 ตอบว่าไม่เคยฝึกงานนอกสถานที่

ทั้งนี้เพราะตามหลักสูตรอักษรศาสตร์บัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) ปีการศึกษา 2502 - 2516 ไม่บังคับการฝึกงานนอกสถานที่ การฝึกงานนอกสถานที่เป็นไปตามความ สมักใจของนิสิต

ตารางที่ 12 บัณฑิตจำแนกตามความต้องการในการติดตามผลการฝึกงาน*

บัณฑิต	บัณฑิต				
	รวม (N=274) ร้อยละ	1 (N=130) ร้อยละ	2 (N=72) ร้อยละ	3 (N=55) ร้อยละ	4 (N=17) ร้อยละ
การติดตามผล					
ไม่ต้องการให้อาจารย์ไป					
ติดตามผล	17.52	10.77	33.33	10.91	23.53
ต้องการให้อาจารย์ออกไป					
ติดตามผล	32.85	18.46	30.56	67.27	47.06
จะมีหรือไม่มีอาจารย์ออกไปติดตามผลก็ได้	1.46	0.77	6	0	17.65

หมายเหตุ * เฉพาะบัณฑิตที่ทำงานห้องสมุดเท่านั้นที่ให้ความเห็นในเรื่องนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 บัณฑิตจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาการออกไปติดตามผลการฝึกงานและจำแนกตามระยะเวลาการติดตามผลการฝึกงานของนิสิต โดยอาจารย์จากแผนกวิชามรรณารักษศาสตร์

บัณฑิต ระยะเวลา การติดตามผลการฝึกงาน	ความคิดเห็นของบัณฑิตในการติดตามผลการฝึกงาน									
	รวม		1		2		3		4	
	(N=274)		(N=130)		(N=72)		(N=55)		(N=17)	
	ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ	
	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข
ไม่มีการติดตามผล	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ทุกสัปดาห์	17.52	5.11	13.85	5.38	8.33	4.17	29.10	7.28	47.06	0
ทุก 2 สัปดาห์	1.09	0	0.77	0	2.78	0	0	0	0	0
ทุกเดือน	13.14	2.55	6.15	3.08	13.89	4.17	27.27	0	17.65	0
แฉวแต่โอกาส	3.65	0.73	1.54	0	4.17	1.39	9.09	1.82	0	0
ติดตามผล 1 - 2 ครั้ง	2.55	0	2.31	0	2.78	0	3.64	0	0	0
ติดตามผลเมื่อเสร็จงาน	1.82	0	0	0	4.17	0	3.64	0	0	0
ดูจากรายงานการฝึกงาน	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ไม่เคยฝึกงานนอกสถานที่	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

ตารางที่ 13 บัณฑิตจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาการออกไปติดตามผลการฝึกงานและจำแนกตามระยะเวลาการติดตามผลการฝึกงานของนิสิต โดยอาจารย์จากแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ (ต่อ)

บัณฑิต	การติดตามผลการฝึกงานของนิสิตโดยอาจารย์จากแผนกวิชา									
	รวม (N=274) ร้อยละ		1 (N=130) ร้อยละ		2 (N=72) ร้อยละ		3 (N=55) ร้อยละ		4 (N=17) ร้อยละ	
	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข
ไม่มีการติดตามผล	40.88	4.38	22.31	3.85	80.56	4.17	36.36	5.45	29.41	5.89
ทุกปีค่า	0.73	0.36	0	0	0	0	1.82	1.82	5.89	0
ทุก 2 ปีค่า	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ทุกเดือน	1.46	0	0	0	0	0	5.45	0	5.89	0
แฉะแต่โอกาส	9.12	4.01	4.62	2.31	0	0	25.45	1.82	29.41	0
ติดตามแค่ 1-2 ครั้ง	4.38	0	0	0	0	0	16.36	0	17.65	0
ติดตามแค่เมื่อเสร็จงาน	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ดูจากรายงานการฝึกงาน	0.73	0	0	0	0	0	3.64	0	0	0
ไม่เคยฝึกงานนอกสถานที่	6.57	0.73	13.85	1.54	0	0	0	0	0	0

การฝึกงานที่ได้ผลจะก่อให้เกิดวิธีการวัดผลการฝึกงานที่มีประสิทธิภาพจึงจะทำให้ทราบปัญหาในการฝึกงานได้ดียิ่งขึ้น

ตารางที่ 14 บัณฑิตที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสม่ำเสมอในการวัดผลในขณะฝึกงาน

บัณฑิต	บัณฑิต									
	รวม		1		2		3		4	
	(N=274)		(N=130)		(N=72)		(N=55)		(N=17)	
การวัดผล	ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ	
	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข
มีเป็นประจำทุกครั้ง	41.97	8.39	31.54	10.00	55.56	11.11	43.64	1.82	58.82	5.89
มีเป็นส่วนมาก	9.12	0.73	6.15	0	12.50	1.39	10.91	1.82	11.76	0
มีเป็นส่วนน้อย	20.07	1.82	19.23	9.23	22.22	0	21.82	1.82	11.76	0
ไม่มีเลย	3.65	0.73	4.62	0	0	0	5.45	3.64	5.89	0

ในการวัดผลการปฏิบัติงานนั้น จากการสำรวจพบว่า บัณฑิตทุกมหาวิทยาลัยทั้ง 2 กลุ่ม คือผู้ทำงานห้องสมุดและผู้ทำงานอื่น ร้อยละ 41.97 และ 8.39 ให้คำตอบว่า มีการวัดผลการปฏิบัติงานเป็นประจำ รองลงมา ร้อยละ 20.07 และ 1.82 ตอบว่า มีการวัดผลเป็นส่วนน้อย บัณฑิตจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 3.65 และ 0.73 ของผู้ทำงานห้องสมุด และผู้ทำงานอื่น เห็นว่าไม่มีการวัดผลการปฏิบัติงานเลย

วิธีการที่ใช้ในการวัดผลการปฏิบัติงานมีหลายวิธี เช่น สอบภาคปฏิบัติ สอบข้อเขียน เขียนรายงาน ฯลฯ จากผลการสำรวจ วิธีการวัดผลการปฏิบัติงาน บัณฑิตทุกมหาวิทยาลัยทั้ง 2 กลุ่ม จำนวนสูงสุดร้อยละ 72.26 และ 9.12 ตอบว่า วิธีการวัดผลส่วนใหญ่ที่ใช้คือการเขียนรายงาน รองลงมา ร้อยละ 11.31 และ 4.01 ของผู้ทำงานห้องสมุดและผู้ทำงานอื่นตามลำดับ ตอบว่ามีการสอบภาคปฏิบัติ บัณฑิตผู้ทำงานห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 0.36 ให้ความเห็นว่า ควรให้มีการสัมภาษณ์ปัญหาการปฏิบัติงาน บัณฑิตผู้ทำงานอื่นไม่มีความเห็น ในเรื่องรายงานหน้าห้องเรียน คู่มืองาน และสัมภาษณ์ปัญหาการปฏิบัติงาน ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 15

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 บัณฑิตจำแนกตามวิธีการวัดผลการฝึกงาน

วิธีการวัดผล	บัณฑิต									
	รวม (N=274) ร้อยละ		1 (N=130) ร้อยละ		2 (N=72) ร้อยละ		3 (N=55) ร้อยละ		4 (N=17) ร้อยละ	
	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข
สอบภาคปฏิบัติ	11.31	4.01	12.31	6.92	8.33	2.78	14.55	0	5.89	0
สอบข้อเขียน	3.32	1.09	4.62	2.31	1.39	0	0	0	11.76	0
เขียนรายงาน	72.26	9.12	55.38	9.23	86.11	9.72	87.27	9.09	94.12	5.89
รายงานหน้าห้องเรียน	3.32	0	0	0	1.39	0	14.55	0	0	0
รายงานจากผู้ควบคุมการฝึก	2.92	0.73	4.62	0	2.78	2.78	0	0	0	0
คุณผลงาน	2.92	0	5.38	0	0	0	0	0	5.89	0
สัมภาษณ์ปัญหาการฝึกงาน	0.36	0	0	0	1.39	0	0	0	0	0

หมายเหตุ มีผู้ตอบแบบสอบถามเพียงหนึ่งคน

จากการสำรวจพบว่า บัณฑิตทุกมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ร้อยละ 40.51 ของผู้ทำงานห้องสมุดและทำงานอื่น หลังจากการฝึกงานแล้วได้มีการอภิปรายร่วมกับอาจารย์และเพื่อนในขณะที่ยังอยู่ที่ร้อยละ 37.96 ของทั้ง 2 กลุ่ม คือผู้ทำงานห้องสมุดและทำงานอื่น ไม่มีการอภิปรายหลังการฝึกงาน รายละเอียดปรากฏในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 มัธยัสถ์จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการอภิปรายปัญหาและจำแนกตามการอภิปรายปัญหาหลังการฝึกงาน

มัธยัสถ์	ความคิดเห็นของมัธยัสถ์ในการอภิปรายปัญหา									
	รวม		1		2		3		4	
	(N=274)		(N=130)		(N=72)		(N=55)		(N=17)	
การอภิปรายปัญหา	ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ	
	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข
อภิปรายร่วมกับผู้ควบคุมการฝึก	14.60	2.92	17.69	3.08	11.11	4.17	12.73	1.82	11.76	0
อภิปรายร่วมกับบรรณารักษ์ห้องสมุด	9.49	4.01	6.15	4.62	6.94	2.78	20.00	5.45	11.76	0
อภิปรายร่วมกับอาจารย์และเพื่อน	56.93	9.12	40.00	9.23	70.83	11.11	70.91	7.28	82.35	5.89
ควรปฏิบัติตามทั้ง 3 ข้อข้างบน	4.01	0.73	8.46	1.54	0	0	0	0	0	0
ไม่ได้ทำ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 บัณฑิตจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการอภิปรายปัญหาและจำแนกตามการอภิปรายปัญหาดังการฝึกงาน(ต่อ)

บัณฑิต	การอภิปรายปัญหาของบัณฑิตหลังการฝึกงาน									
	รวม		1		2		3		4	
	(N=274)		(N=130)		(N=72)		(N=55)		(N=17)	
การอภิปรายปัญหา	ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ	
	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข
อภิปรายร่วมกับผู้ควบคุมการฝึก	13.50	2.19	13.85	3.85	18.06	1.39	7.27	0	11.76	0
อภิปรายร่วมกับบรรณาธิการของสมุด	0.73	0.36	0.77	0.77	0	0	0	0	5.89	0
อภิปรายร่วมกับอาจารย์และเพื่อน	36.13	4.38	12.31	2.31	44.44	5.56	78.18	7.27	47.06	5.89
ควรปฏิบัติตามที่ 3 ขอบางบน	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ไม่ได้ทำ	34.31	3.65	40.00	3.85	48.61	5.56	3.64	1.82	29.41	0

ภายหลังจบการฝึกงานแล้ว ปรากฏผลจากการสำรวจว่า บัณฑิตทุกมหาวิทยาลัย ทั้ง 2 กลุ่ม คือผู้ทำงานห้องสมุด และผู้ทำงานอื่นโดยเฉลี่ยพอใจผลการฝึกงานมาก ($\bar{x} = 3.57, S.D = 0.79$)

เป็นที่น่าสังเกตว่าบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บัณฑิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และบัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงส่วนใหญ่เห็นว่าการระยะเวลาในการฝึกงานน้อยไป ส่วนบัณฑิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ส่วนใหญ่เห็นว่าการฝึกงานได้ความรู้พอที่จะปฏิบัติงานห้องสมุดได้เป็นอย่างดี เฉพาะบัณฑิตผู้ทำงานห้องสมุดส่วนน้อย กล่าวว่า การฝึกงานที่เป็นอยู่ไม่ได้ประโยชน์เลย และให้ข้อเสนอแนะว่าควรฝึกงานห้องสมุดหลาย ๆ ประเภท ดังรายละเอียดในตารางที่ 17

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 บัณฑิตจำแนกตามความคิดเห็นภายหลังจบการฝึกงานของสมุด

บัณฑิต	บัณฑิต									
	รวม		1		2		3		4	
	(N=274)		(N=130)		(N=72)		(N=55)		(N=17)	
ความคิดเห็นหลัง จากการฝึกงาน	ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ	
	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข
รู้สึกว่าจะปฏิบัติงานของสมุด ได้เป็นอย่างดี	26.64	2.55	16.92	2.31	43.06	5.56	30.91	0	17.65	0
ได้ความรู้ไม่เพียงพอ	24.45	1.82	20.00	1.54	31.94	4.17	27.27	0	17.65	0
ระยะเวลาฝึกน้อยไป	30.66	5.47	31.54	9.23	13.89	2.78	41.82	0	58.82	5.89
การฝึกงานไม่ได้ประโยชน์เลย	1.09	0	1.54	0	0	0	1.82	0	0	0
ได้ประสบการณ์ในการทำงาน	1.46	0	0	0	2.78	0	3.64	0	0	0
ควรฝึกงานของสมุดหลายประเภท	0.36*	0	0	0	0	0	1.82	0	0	0

หมายเหตุ * มีผู้ตอบแบบสอบถามเพียงหนึ่งคน

ความคิดเห็นของบัณฑิตในการนำความรู้จากการฝึกงานห้องสมุดไปใช้ในการปฏิบัติงาน

บัณฑิตมีโอกาสได้ฝึกงานห้องสมุดทั้งด้านงานเทคนิค และงานบริการ จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นถึงประสบการณ์ที่บัณฑิตได้จากการฝึกงานห้องสมุด ตลอดจนการนำความรู้ที่ได้จากการฝึกงานไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง ๆ

งานเทคนิคของห้องสมุด

งานด้านจัดหาหนังสือ สิ่งพิมพ์ โสตทัศนวัสดุ การจัดหมู่หนังสือ และทำบัตรรายการ งานด้านจุลสาร รวมทั้งการรักษา และซ่อมหนังสือนั้น จากการสำรวจพบว่า บัณฑิตทุกมหาวิทยาลัยทั้ง 2 กลุ่ม โดยเฉลี่ยฝึกและนำไปปฏิบัติในระดับปานกลาง

งานด้านบริการ

งานด้านบริการให้ยืม และบริการอ้างอิงบัณฑิตทุกมหาวิทยาลัย โดยเฉลี่ยฝึกและนำไปปฏิบัติในระดับปานกลาง ส่วนงานด้านบริการอื่น ๆ นั้น จากการสำรวจพบว่า บัณฑิตทุกมหาวิทยาลัยทั้ง 2 กลุ่ม โดยเฉลี่ย ฝึกและปฏิบัติน้อย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติงานห้องสมุด

ความรู้ รายการฝึกงาน	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย					
	\bar{x}	S.D	แปลความ	\bar{x}	S.D	แปลความ
<u>งานเทคนิค</u>						
จัดหาหนังสือ สิ่งพิมพ์ และ						
โสตทัศนวัสดุ						
เลือกซื้อหนังสือ	2.54	1.00	น้อย	2.78	1.41	ปานกลาง
ทำรายการสิ่งหนังสือ	2.44	0.96	น้อย	2.47	1.34	น้อย
ติดต่อหรือไปร้านจำหน่าย						
หนังสือ	1.42	0.73	น้อยที่สุด	2.59	1.41	น้อย
ตรวจหนังสือที่ได้รับ	1.98	0.99	น้อย	2.90	1.46	ปานกลาง
ลงทะเบียน	2.80	0.90	ปานกลาง	2.90	1.77	ปานกลาง
ตรวจทะเบียนสิ่งหนังสือ	1.91	1.05	น้อย	2.20	1.40	น้อย
จัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ						
จัดหมู่หนังสือภาษาต่าง						
ประเทศ	3.40	0.95	ปานกลาง	3.51	0.76	ปานกลาง
ทำบัตรรายการหนังสือ						
ภาษาต่างประเทศ	3.42	0.85	ปานกลาง	3.53	1.57	ปานกลาง
พิมพ์บัตรรายการหนังสือ						
ภาษาต่างประเทศ	2.69	1.12	ปานกลาง	2.45	1.48	น้อย
เรียงบัตรรายการหนังสือ						
ภาษาต่างประเทศ	3.47	0.97	ปานกลาง	2.95	1.64	ปานกลาง
จัดหมู่หนังสือภาษาไทย						
ทำบัตรรายการหนังสือภาษาไทย	3.42	0.96	ปานกลาง	2.97	1.48	ปานกลาง
ทำบัตรรายการหนังสือภาษาไทย						
ไทย	3.39	1.04	ปานกลาง	3.15	1.44	ปานกลาง

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติงานห้องสมุด (ต่อ)

รายการฝึกงาน	ความรู้	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์			
		การฝึก		การนำไปปฏิบัติ	
		\bar{X}	S.D. แปลความ	\bar{X}	S.D. แปลความ
<u>งานเทคนิค</u>					
จัดหาหนังสือ สิ่งพิมพ์ และ					
โสตทัศนวัสดุ					
เลือกซื้อหนังสือ		3.20	1.01 ปานกลาง	2.95	1.36 ปานกลาง
ทำรายการสิ่งหนังสือ		3.05	1.03 ปานกลาง	2.72	1.38 ปานกลาง
ติดต่อหรือไปร้านจำหน่าย					
หนังสือ		2.19	1.26 น้อย	2.30	1.38 น้อย
ตรวจหนังสือที่ได้รับ		2.52	1.19 น้อย	2.88	1.32 ปานกลาง
ลงทะเบียน		2.85	0.95 ปานกลาง	2.47	1.35 น้อย
ตรวจทะเบียนสิ่งหนังสือ		2.76	1.13 ปานกลาง	2.44	1.44 น้อย
จัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ					
จัดหมู่หนังสือภาษาต่างประเทศ		4.05	0.99 มาก	3.88	1.52 มาก
ทำบัตรรายการหนังสือภาษา					
ต่างประเทศ		4.00	0.97 มาก	3.83	1.36 มาก
พิมพ์บัตรรายการหนังสือภาษา					
ต่างประเทศ		3.21	1.98 ปานกลาง	2.21	1.44 น้อย
เรียงบัตรรายการหนังสือ					
ภาษาต่างประเทศ		3.56	1.05 ปานกลาง	3.52	1.32 ปานกลาง
จัดหมู่หนังสือภาษาไทย		3.82	1.13 มาก	3.57	1.55 ปานกลาง
ทำบัตรรายการหนังสือภาษา					
ไทย		3.75	1.09 มาก	3.51	1.51 ปานกลาง

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติงานห้องสมุด (ต่อ)

ความรู้ รายการฝึกงาน	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่					
	การฝึก			การนำไปปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
<u>งานเทคนิค</u>						
จัดหาหนังสือ สิ่งพิมพ์ และ						
โสตทัศนวัสดุ						
เลือกซื้อหนังสือ	2.52	1.06	น้อย	2.85	1.37	ปานกลาง
ทำรายการสิ่งหนังสือ	2.52	1.06	น้อย	2.90	1.35	ปานกลาง
ติดต่อหรือไปร้านจำหน่าย						
หนังสือ	1.66	0.98	น้อย	3.02	1.43	ปานกลาง
ตรวจหนังสือที่ได้รับ	2.33	1.08	น้อย	3.45	1.29	ปานกลาง
ลงทะเบียน	3.06	0.86	มาก	3.27	1.23	ปานกลาง
ตรวจทะเบียนสิ่งหนังสือ	2.34	1.03	น้อย	2.46	1.30	น้อย
จัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ						
จัดหมู่หนังสือภาษาต่างประเทศ	3.39	0.98	ปานกลาง	3.22	1.47	ปานกลาง
ทำบัตรรายการหนังสือภาษา						
ต่างประเทศ	3.41	1.00	ปานกลาง	3.29	1.40	ปานกลาง
พิมพ์บัตรรายการหนังสือภาษา						
ต่างประเทศ	2.98	1.20	ปานกลาง	2.43	1.32	น้อย
เรียงบัตรรายการหนังสือ						
ภาษาต่างประเทศ	3.33	1.05	ปานกลาง	3.20	1.34	ปานกลาง
จัดหมู่หนังสือภาษาไทย	3.55	0.94	ปานกลาง	3.40	1.42	ปานกลาง
ทำบัตรรายการหนังสือภาษา						
ไทย	3.61	0.96	มาก	3.34	1.35	ปานกลาง

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติงานห้องสมุด (ต่อ)

ความรู้	มหาวิทยาลัยรามคำแหง					
	การฝึก			การนำไปปฏิบัติ		
รายการฝึกงาน	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
<u>งานเทคนิค</u>						
จัดหาหนังสือ สิ่งพิมพ์ และ						
โสตทัศนวัสดุ						
เลือกซื้อหนังสือ	3.20	1.97	ปานกลาง	3.50	1.55	ปานกลาง
ทำรายการตั้งหนังสือ , ติดคอหรือไปรานจำหน่าย หนังสือ	3.25	1.25	ปานกลาง	2.71	1.80	ปานกลาง
ตรวจหนังสือที่ได้รับ	2.12	1.58	น้อย	3.07	1.27	ปานกลาง
ลงทะเบียน	3.12	1.90	ปานกลาง	3.08	1.26	ปานกลาง
ตรวจทะเบียนสิ่งหนังสือ	3.06	0.89	ปานกลาง	3.00	1.13	ปานกลาง
ตรวจทะเบียนสิ่งหนังสือ	3.40	1.25	ปานกลาง	2.46	1.21	น้อย
จัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ						
จัดหมู่หนังสือภาษาต่างประเทศ	3.63	1.16	มาก	2.83	1.40	ปานกลาง
ทำบัตรรายการหนังสือ ภาษาต่างประเทศ	3.67	1.19	มาก	2.75	3.40	ปานกลาง
พิมพ์บัตรรายการหนังสือ ภาษาต่างประเทศ	3.25	1.14	ปานกลาง	2.15	1.16	น้อย
เรียงบัตรรายการหนังสือภาษา ต่างประเทศ	3.87	0.88	มาก	2.77	1.36	ปานกลาง
จัดหมู่หนังสือภาษาไทย	3.75	0.96	มาก	3.54	1.47	ปานกลาง
ทำบัตรรายการหนังสือ ภาษาไทย	3.69	0.91	มาก	3.23	1.47	ปานกลาง

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติงานห้องสมุด (ต่อ)

ความรู้ รายการฝึกงาน	บัณฑิตทั้ง 4 มหาวิทยาลัยผู้ทำงานอื่น					
	การฝึก			การนำไปปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	แปลความ	\bar{x}	S.D.	แปลความ
<u>งานเทคนิค</u>						
จัดหาหนังสือ สิ่งพิมพ์ และ						
โสตทัศนวัสดุ						
เลือกซื้อหนังสือ	2.91	1.21	ปานกลาง	2.80	1.44	ปานกลาง
ทำรายการตั้งหนังสือ	2.77	1.04	ปานกลาง	2.92	0.90	ปานกลาง
ติดต่อหรือไปร้านจำหน่าย						
หนังสือ	2.14	1.19	น้อย	2.80	1.41	ปานกลาง
ตรวจหนังสือที่ได้รับ	2.81	1.21	ปานกลาง	2.80	1.29	ปานกลาง
ลงทะเบียน	3.24	1.08	ปานกลาง	2.96	1.47	ปานกลาง
ตรวจทะเบียนสิ่งหนังสือ	2.97	0.93	ปานกลาง	2.54	1.25	น้อย
จัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ						
จัดหมู่หนังสือภาษาต่างประเทศ	3.66	0.89	มาก	3.57	1.26	ปานกลาง
ทำบัตรรายการหนังสือ						
ภาษาต่างประเทศ	3.24	1.89	ปานกลาง	3.50	1.34	ปานกลาง
พิมพ์บัตรรายการหนังสือ						
ภาษาต่างประเทศ	3.33	1.01	ปานกลาง	2.33	1.30	น้อย
เรียงบัตรรายการหนังสือภาษา						
ต่างประเทศ	3.54	0.91	ปานกลาง	2.40	2.09	น้อย
จัดหมู่หนังสือภาษาไทย	3.63	0.92	มาก	2.92	1.46	ปานกลาง
ทำบัตรรายการหนังสือ						
ภาษาไทย	3.66	0.83	มาก	3.15	1.54	ปานกลาง

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติงานห้องสมุด(ต่อ)

ความรู้ รายการฝึกงาน	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย					
	การฝึก			การนำไปปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	แปลความ	\bar{x}	S.D.	แปลความ
จัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ(ต่อ)						
พิมพ์บัตรรายการหนังสือ						
ภาษาไทย	2.25	1.11	น้อย	2.89	1.41	ปานกลาง
เรียงบัตรรายการหนังสือ						
ภาษาไทย	3.12	1.01	ปานกลาง	3.04	1.31	ปานกลาง
ตรวจคู่มือรายการหนังสือ						
ภาษาต่างประเทศ	2.63	1.08	ปานกลาง	2.86	1.41	ปานกลาง
ตรวจคู่มือรายการหนังสือ						
ภาษาไทย	2.54	1.05	น้อย	2.81	1.44	ปานกลาง
เตรียมหนังสือออก	2.71	1.01	ปานกลาง	2.91	1.44	ปานกลาง
ทำรายชื่อนี้หนังสือใหม่						
(ต่างประเทศ)	2.01	1.15	น้อย	2.56	1.43	น้อย
ทำรายชื่อนี้หนังสือใหม่						
(ภาษาไทย)	2.11	1.10	น้อย	2.40	1.40	น้อย
วารสารและหนังสือพิมพ์						
คัดเลือกและสั่งซื้อ	2.11	0.94	น้อย	2.79	1.56	ปานกลาง
ลงทะเบียนวารสาร	2.55	1.00	น้อย	2.91	1.50	ปานกลาง
เตรียมวารสารออกให้ยืม	2.41	0.93	น้อย	2.68	1.49	ปานกลาง
ทำครรชนีวารสาร	2.42	0.91	น้อย	2.44	1.47	น้อย
เตรียมเก็บเล่มวารสารและ						
หนังสือพิมพ์	2.15	0.96	น้อย	2.60	1.36	ปานกลาง
ทำกฤตภาค	2.49	1.23	น้อย	2.33	1.38	น้อย

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติงานห้องสมุด(ต่อ)

ความรู	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์					
	การฝึก			การนำไปปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
รายการฝึกงาน						
จัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ (ต่อ)						
พิมพ์บัตรรายการหนังสือ						
ภาษาไทย	2.95	1.24	ปานกลาง	2.23	1.59	น้อย
เรียงบัตรรายการหนังสือ						
ภาษาไทย	3.30	1.22	ปานกลาง	3.23	1.56	ปานกลาง
ตรวจคู่มือบัตรรายการหนังสือ						
ภาษาต่างประเทศ	3.15	1.26	ปานกลาง	3.23	1.43	ปานกลาง
ตรวจคู่มือบัตรรายการหนังสือ						
ภาษาไทย	2.85	1.29	ปานกลาง	2.66	2.11	ปานกลาง
เตรียมหนังสือออก						
	2.09	2.22	น้อย	2.93	1.49	ปานกลาง
ทำรายชื่อหนังสือใหม่						
(ต่างประเทศ)	2.38	1.30	น้อย	2.62	1.40	ปานกลาง
ทำรายชื่อหนังสือใหม่						
(ภาษาไทย)	2.30	1.25	น้อย	2.37	1.34	น้อย
วารสารและหนังสือพิมพ์						
คัดเลือกและสั่งซื้อ						
	2.66	1.14	ปานกลาง	2.59	1.49	น้อย
ลงทะเบียนวารสาร						
	2.97	1.14	ปานกลาง	2.92	1.58	ปานกลาง
เตรียมวารสารออกให้ยืม						
	2.63	1.16	ปานกลาง	2.93	1.21	ปานกลาง
ทำดัชนีวารสาร						
	3.03	1.25	ปานกลาง	2.73	1.60	ปานกลาง
เตรียมเย็บเล่มวารสารและ						
หนังสือพิมพ์						
	2.75	1.10	ปานกลาง	2.59	1.43	น้อย
ทำกฤตภาค						
	3.02	1.12	ปานกลาง	2.28	1.43	น้อย

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยนำหนักความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติงานห้องสมุด(ต่อ)

ความรู้ รายการฝึกงาน	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่					
	การฝึก			การนำไปปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	แปลความ	\bar{x}	S.D.	แปลความ
จัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ(ต่อ)						
พิมพ์บัตรรายการหนังสือ						
ภาษาไทย	3.18	1.51	ปานกลาง	2.80	1.49	ปานกลาง
เรียงบัตรรายการหนังสือ						
ภาษาไทย	3.45	0.97	ปานกลาง	3.36	1.43	ปานกลาง
ตรวจคู่มือรายการหนังสือ						
ภาษาต่างประเทศ	2.88	1.20	ปานกลาง	3.05	1.43	ปานกลาง
ตรวจคู่มือรายการหนังสือ						
ภาษาไทย	3.02	1.27	ปานกลาง	3.17	1.39	ปานกลาง
เตรียมหนังสือออก	3.02	1.15	ปานกลาง	3.84	1.20	มาก
ทำรายชื่อหนังสือใหม่						
(ต่างประเทศ)	2.44	1.21	น้อย	2.95	1.44	ปานกลาง
ทำรายชื่อหนังสือใหม่						
(ภาษาไทย)	2.53	1.25	น้อย	3.12	1.43	ปานกลาง
วารสารและหนังสือพิมพ์						
คัดลอกและสั่งซื้อ	2.33	1.06	น้อย	3.08	1.32	ปานกลาง
ลงทะเบียนวารสาร	3.08	0.99	ปานกลาง	2.43	2.69	น้อย
เตรียมวารสารออกให้ยืม	2.90	1.27	ปานกลาง	3.25	1.19	ปานกลาง
ทำกรรมสิทธิ์วารสาร	2.98	1.04	ปานกลาง	2.80	1.28	ปานกลาง
เตรียมเย็บเล่มวารสารและ						
หนังสือพิมพ์	2.65	0.95	ปานกลาง	2.81	1.35	ปานกลาง
ทำกฤตภาค	2.87	1.00	ปานกลาง	2.55	1.34	น้อย

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยนำหน้าความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติงานห้องสมุด(ต่อ)

ความรู้ รายการฝึกงาน	มหาวิทยาลัยรามคำแหง					
	การฝึก			การนำไปปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
จัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ(ต่อ)						
พิมพ์บัตรรายการหนังสือ						
ภาษาไทย	3.56	1.05	ปานกลาง	2.77	1.52	ปานกลาง
เรียงบัตรรายการหนังสือ						
ภาษาไทย	3.75	1.14	มาก	3.23	1.50	ปานกลาง
ตรวจคู่มือรายการหนังสือ						
ภาษาต่างประเทศ	3.31	1.10	ปานกลาง	2.69	1.51	ปานกลาง
ตรวจคู่มือรายการหนังสือ						
ภาษาไทย	3.36	1.39	ปานกลาง	2.77	1.36	ปานกลาง
เตรียมหนังสือออก	2.80	0.90	ปานกลาง	2.69	1.26	ปานกลาง
ทำรายชื่อหนังสือใหม่						
(ต่างประเทศ)	2.93	1.52	ปานกลาง	2.38	1.14	น้อย
ทำรายชื่อหนังสือใหม่						
(ภาษาไทย)	3.25	1.25	ปานกลาง	2.69	1.20	ปานกลาง
วารสารและหนังสือพิมพ์						
คัดเลือกและสั่งซื้อ	2.69	1.40	ปานกลาง	2.77	1.42	ปานกลาง
ลงทะเบียนวารสาร	3.00	1.17	ปานกลาง	2.62	1.21	ปานกลาง
เตรียมวารสารออกให้ยืม	2.81	1.13	ปานกลาง	2.62	1.33	ปานกลาง
ทำครรชนวารสาร	3.25	1.34	ปานกลาง	2.08	1.26	น้อย
เตรียมเย็บเล่มวารสารและ						
หนังสือพิมพ์	2.33	1.07	น้อย	1.77	1.14	น้อย
ทำกฤตภาค	3.00	1.38	ปานกลาง	2.36	1.44	น้อย

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติงานห้องสมุด(ต่อ)

ความรู้ รายการฝึกงาน	บัณฑิตทั้ง 4 มหาวิทยาลัยผู้ทำงานอื่น					
	การฝึก			การนำไปปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
จัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ(ต่อ)						
พิมพ์บัตรรายการหนังสือ						
ภาษาไทย	3.43	1.02	ปานกลาง	2.54	1.57	น้อย
เรียงบัตรรายการหนังสือ						
ภาษาไทย	3.39	0.96	ปานกลาง	2.89	1.34	ปานกลาง
ตรวจบัตรรายการหนังสือ						
ภาษาต่างประเทศ	3.28	0.73	ปานกลาง	2.81	1.27	ปานกลาง
ตรวจบัตรรายการหนังสือ						
ภาษาไทย	2.94	1.02	ปานกลาง	2.65	1.38	ปานกลาง
เตรียมหนังสือออก	2.92	0.86	ปานกลาง	2.69	1.32	ปานกลาง
ทำรายชื่อนหนังสือใหม่						
(ต่างประเทศ)	2.67	1.10	ปานกลาง	3.04	1.42	ปานกลาง
ทำรายชื่อนหนังสือใหม่						
(ภาษาไทย)	2.69	1.24	ปานกลาง	3.04	1.36	ปานกลาง
วารสารและหนังสือพิมพ์						
คัดเลือกและสั่งซื้อ	2.73	1.23	ปานกลาง	3.15	1.37	ปานกลาง
ลงทะเบียนวารสาร	2.98	1.06	ปานกลาง	2.76	1.22	ปานกลาง
เตรียมวารสารออกให้ยืม	2.83	1.08	ปานกลาง	2.60	1.35	ปานกลาง
ทำครรขณวารสาร	2.97	1.08	ปานกลาง	2.54	1.44	น้อย
เตรียมเก็บเล่มวารสารและ						
หนังสือพิมพ์	2.69	1.10	ปานกลาง	2.56	1.09	น้อย
ทำสถิติภาค	2.74	0.81	ปานกลาง	2.29	1.59	น้อย

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติงานห้องสมุด(ต่อ)

ความรู้	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย					
	การฝึก			การนำไปปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	แปลความ	\bar{x}	S.D.	แปลความ
รายการฝึกงาน						
จุดสาร						
คัดเลือจุดสาร	2.22	0.95	น้อย	2.27	1.31	น้อย
ให้หัวเรื่องจุดสาร	2.57	0.85	น้อย	2.44	1.37	น้อย
เตรียมจุดสารออกให้ยืม	2.21	0.91	น้อย	2.16	1.41	น้อย
การรักษาและซ่อมหนังสือ						
เช่าเล่มหนังสือใหม่	2.74	0.92	ปานกลาง	2.10	1.14	น้อย
ซ่อมหนังสือ	2.93	0.80	ปานกลาง	2.57	1.13	น้อย
สำรวจหนังสือวัสดุและสิ่งพิมพ์อื่นๆ	2.33	1.01	น้อย	2.83	1.39	ปานกลาง
เก็บสถิติต่าง ๆ เช่นสถิติผู้ใช้	2.67	0.95	ปานกลาง	3.06	1.47	ปานกลาง
<u>งานบริการ</u>						
บริการให้ยืม						
การจ่ายรับหนังสือ	3.16	0.87	ปานกลาง	3.26	1.33	ปานกลาง
เก็บหนังสือและดูแลความเรียบร้อย	2.75	1.08	ปานกลาง	3.14	1.35	ปานกลาง
ทวงหนังสือที่ไม่ส่งตามกำหนด	2.51	1.01	น้อย	3.09	1.37	ปานกลาง

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติงานห้องสมุด(ต่อ)

ความรู้ รายการฝึกงาน	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์					
	การฝึก			การนำไปปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	แปลความ	\bar{x} .	S.D.	แปลความ
จุดสาร						
คัดเลือจุดสาร	2.69	1.21	ปานกลาง	2.23	1.36	น้อย
ให้หัวเรื่องจุดสาร	2.91	1.12	ปานกลาง	2.42	1.33	น้อย
เตรียมจุดสารออกให้ยืม	2.49	0.83	น้อย	2.14	1.17	น้อย
การรักษาและซ่อมหนังสือ						
เช่าเล่มหนังสือใหม่	3.22	1.03	ปานกลาง	2.18	1.20	น้อย
ซ่อมหนังสือ	3.18	1.15	ปานกลาง	2.60	0.71	ปานกลาง
สำรวจหนังสือวัสดุและสิ่งพิมพ์อื่นๆ	2.96	1.01	ปานกลาง	2.72	1.28	ปานกลาง
เก็บสถิติต่าง ๆ เช่นสถิติผู้ใช้	2.71	1.17	ปานกลาง	2.87	1.32	ปานกลาง
งานบริการ						
บริการให้ยืม						
การจ่ายรับหนังสือ	3.46	1.05	ปานกลาง	3.15	1.48	ปานกลาง
เก็บหนังสือและดูแลความเรียบร้อย	2.98	1.16	ปานกลาง	2.75	1.38	ปานกลาง
ทวงหนังสือที่ไม่ส่งตามกำหนด	2.79	1.11	ปานกลาง	2.65	1.42	ปานกลาง

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติงานห้องสมุด(ต่อ)

ความรู้	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่					
	การฝึก			การนำไปปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	แปลความ	\bar{x} .	S.D.	แปลความ
จุดสาร						
คัดเลือกจุดสาร	2.65	1.12	ปานกลาง	2.36	1.09	น้อย
ให้หัวเรื่องจุดสาร	2.79	2.39	ปานกลาง	2.39	1.14	น้อย
เตรียมจุดสารออกให้ยืม	2.33	1.29	น้อย	2.24	1.13	น้อย
การรักษาและซ่อมหนังสือ						
เช่าเล่มหนังสือใหม่	3.00	1.00	ปานกลาง	2.55	1.32	น้อย
ซ่อมหนังสือ	3.16	0.97	ปานกลาง	2.58	1.38	น้อย
สำรวจหนังสือวัสดุและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ	2.54	1.07	น้อย	3.30	1.08	ปานกลาง
เก็บสถิติต่าง ๆ เช่นสถิติผู้ใช้	2.71	1.05	ปานกลาง	3.40	1.21	ปานกลาง
งานบริการ						
บริการให้ยืม						
การจ่ายรับหนังสือ	3.49	0.80	ปานกลาง	3.57	1.23	ปานกลาง
เก็บหนังสือและดูแลความเรียบร้อย	3.22	1.00	ปานกลาง	3.38	1.31	ปานกลาง
ทางหนังสือที่ไม่ส่งตามกำหนด	2.46	1.15	น้อย	3.03	1.79	ปานกลาง

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยนำหนักความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติงานห้องสมุด(ต่อ)

ความรู้	มหาวิทยาลัยรามคำแหง						
	รายการฝึกงาน	การฝึก			การนำไปปฏิบัติ		
		\bar{x}	s.d.	แปลความ	\bar{x}	s.d.	แปลความ
จุดสาร							
คัดเลือกจุดสาร	2.47	1.25	น้อย	2.43	1.39	น้อย	
ไหว้เรื่องจุดสาร	2.94	1.29	ปานกลาง	1.92	1.07	น้อย	
เตรียมจุดสารออกให้ยืม	2.38	1.25	น้อย	1.69	0.72	น้อย	
การรักษาและซ่อมหนังสือ							
เช่าเล่มหนังสือใหม่	3.50	1.00	ปานกลาง	2.57	1.54	น้อย	
ซ่อมหนังสือ	3.47	1.08	ปานกลาง	2.64	1.49	น้อย	
สำรวจหนังสือวัสดุและสิ่งพิมพ์อื่นๆ	2.93	1.52	ปานกลาง	2.77	1.47	ปานกลาง	
เก็บสถิติต่าง ๆ เช่น สถิติผู้ใช้	2.81	1.13	ปานกลาง	2.71	1.38	ปานกลาง	
งานบริการ							
บริการให้ยืม							
การจ่ายรับหนังสือ	3.27	1.26	ปานกลาง	2.80	1.45	ปานกลาง	
เก็บหนังสือและดูแลความเรียบร้อย	2.60	1.26	ปานกลาง	3.57	1.50	ปานกลาง	
ทวงหนังสือที่ไม่ส่งตามกำหนด	3.27	1.25	ปานกลาง	2.69	1.52	ปานกลาง	

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยนำหนักความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติงานห้องสมุด(ต่อ)

ความรู้	บัณฑิตทั้ง 4 มหาวิทยาลัยต่างงานอื่น					
	การฝึก			การนำไปปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
รายการฝึกงาน						
จุดสาร						
คัดเลือจุดสาร	2.50	1.00	น้อย	2.54	1.07	น้อย
ไหว้เรื่องจุดสาร	2.73	0.88	ปานกลาง	2.62	1.17	ปานกลาง
เตรียมจุดสารออกให้ยืม	2.47	1.00	น้อย	2.25	1.16	น้อย
การรักษาและซ่อมหนังสือ						
เช่าเล่มหนังสือใหม่	2.91	0.99	ปานกลาง	2.68	1.37	ปานกลาง
ซ่อมหนังสือ	3.09	1.30	ปานกลาง	2.73	1.12	ปานกลาง
สำรวจหนังสือวัสดุและสิ่งพิมพ์อื่นๆ	2.83	0.87	ปานกลาง	3.27	1.24	ปานกลาง
เก็บสถิติต่าง ๆ เช่น สถิติผู้ใช้	2.81	0.85	ปานกลาง	2.42	1.66	น้อย
<u>งานบริการ</u>						
บริการให้ยืม						
การจ่ายรับหนังสือ	3.53	0.78	ปานกลาง	3.04	1.58	ปานกลาง
เก็บหนังสือและดูแลความ						
เรียบร้อย	3.14	0.93	ปานกลาง	2.34	1.74	น้อย
ทวงหนังสือที่ไม่ส่งตามกำหนด	2.58	1.08	น้อย	2.85	1.48	ปานกลาง

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติงานห้องสมุด (ต่อ)

ความรู้	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย					
			การฝึก	การนำไปปฏิบัติ		
รายการฝึกในห้องสมุด	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
บริการอ้างอิง						
แนะนำการไขหนังสือ	2.82	0.93	ปานกลาง	3.53	1.14	ปานกลาง
ให้บริการตอบคำถาม	2.87	0.92	ปานกลาง	3.70	1.02	มาก
บริการด้านอื่น ๆ						
ใส่ตลับนิ้วสตูดิโอ	1.95	0.75	น้อย	1.85	1.13	น้อย
นิทรรศการ	2.35	0.95	น้อย	2.31	1.27	น้อย
หนังสือจอง	2.05	0.93	น้อย	2.75	1.35	ปานกลาง
ประชาสัมพันธ์	1.83	0.83	น้อย	2.44	1.28	น้อย
ทำสารระสังเขป	1.94	0.93	น้อย	2.38	1.23	น้อย
บริการยืมระหว่างห้องสมุด	1.77	0.97	น้อย	2.61	1.50	ปานกลาง
การแลกเปลี่ยนหนังสือและเอกสาร	1.69	0.91	น้อย	2.26	1.24	น้อย
การทำสัปดาห์	1.60	0.90	น้อย	2.06	1.32	น้อย
ทำรายงานประจำปี	1.60	0.85	น้อย	2.36	1.44	น้อย
แนะนำวารสาร	1.88	0.96	น้อย	2.40	1.28	น้อย

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยนำหน้าความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติงานห้องสมุด(ต่อ)

ความรู้	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์					
	การฝึก			การนำไปปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	แปลความ	\bar{x}	S.D.	แปลความ
รายการฝึกงาน						
บริการอ้างอิง						
แนะนำการไขหนังสือ	2.91	1.26	ปานกลาง	3.09	1.34	ปานกลาง
ให้บริการตอบคำถาม	3.07	1.01	ปานกลาง	3.29	1.24	ปานกลาง
บริการด้านอื่น ๆ						
ใส่ทัศนวิสัย	2.69	1.18	ปานกลาง	1.83	1.10	น้อย
นิทรรศการ	2.88	1.09	ปานกลาง	1.93	1.10	น้อย
หนังสือจอง	2.89	1.09	ปานกลาง	2.57	0.78	น้อย
ประชาสัมพันธ์	2.21	1.00	น้อย	2.49	1.19	น้อย
ทำสาระสังเขป	2.69	1.03	ปานกลาง	1.95	1.22	น้อย
บริการยืมระหว่างห้องสมุด	1.94	1.05	น้อย	2.06	1.24	น้อย
การแลกเปลี่ยนหนังสือและเอกสาร	1.74	0.84	น้อย	1.93	1.08	น้อย
การทำสหบัตร	1.60	1.63	น้อย	2.33	1.02	น้อย
ทำรายงานประจำปี	1.90	1.13	น้อย	1.85	1.05	น้อย
แนะนำวารสาร	2.05	1.11	น้อย	1.95	1.29	น้อย

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยนำหน้าความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติงานห้องสมุด(ต่อ)

ความรู้	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่					
	การฝึก			การนำไปปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
รายการฝึกงาน						
บริการอ้างอิง						
แนะนำการใช้นั่งโต๊ะ	2.79	1.58	ปานกลาง	3.61	0.95	มาก
ให้บริการตอบคำถาม	2.84	1.24	ปานกลาง	3.70	1.13	มาก
บริการด้านอื่น ๆ						
ใส่ทัศนวิสัย	2.05	1.66	น้อย	1.97	1.13	น้อย
นิทรรศการ	2.48	1.07	น้อย	2.50	1.22	น้อย
หนังสือจอง	3.04	1.45	ปานกลาง	2.85	1.76	ปานกลาง
ประชาสัมพันธ์	2.02	0.91	น้อย	2.83	1.28	ปานกลาง
ทำสาระสังเขป	2.26	0.99	น้อย	1.98	1.13	น้อย
บริการยืมระหว่างห้องสมุด	1.66	0.90	น้อย	2.05	1.07	น้อย
การแลกเปลี่ยนหนังสือและเอกสาร	2.16	0.97	น้อย	1.90	1.10	น้อย
การทำสหบัตร	1.70	0.92	น้อย	1.75	1.11	น้อย
ทำรายงานประจำปี	1.68	0.87	น้อย	1.86	1.19	น้อย
แนะนำวารสารอ่าน	1.95	1.01	น้อย	2.80	1.36	ปานกลาง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยนำหนักความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติงานของสมุด(ต่อ)

ความรู้ รายการฝึกงาน	มหาวิทยาลัยรามคำแหง					
	การฝึก			การนำไปปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
บริการอ้างอิง						
แนะนำการใช้นั่งโต๊ะ	2.94	1.19	ปานกลาง	3.64	1.28	มาก
ให้บริการตอบคำถาม	3.68	1.20	มาก	3.43	1.29	ปานกลาง
บริการด้านอื่น ๆ						
ใส่ทัศนวิสัย	3.06	1.38	ปานกลาง	1.93	1.16	น้อย
นิทรรศการ	3.31	1.04	ปานกลาง	3.00	1.46	ปานกลาง
หนังสือจอง	3.27	1.23	ปานกลาง	2.85	1.56	ปานกลาง
ประชาสัมพันธ์	2.53	1.45	น้อย	2.50	1.29	น้อย
ทำสาระสิ่งพิมพ์	2.81	1.42	ปานกลาง	2.23	1.30	น้อย
บริการยืมระหว่างห้องสมุด	1.80	1.10	น้อย	1.71	1.09	น้อย
การแลกเปลี่ยนหนังสือและเอกสาร	2.07	1.23	น้อย	1.86	1.12	น้อย
การทำสหบัตร	2.13	1.30	น้อย	1.71	0.97	น้อย
ทำรายงานประจำปี	2.31	1.48	น้อย	1.92	1.38	น้อย
แนะนำวารสาร	2.83	1.49	ปานกลาง	2.62	1.54	ปานกลาง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติงานห้องสมุด(ต่อ)

ความรู้ รายการฝึกงาน	บัณฑิตทั้ง 4 มหาวิทยาลัยต่างงานอื่น					
	การฝึก			การนำไปปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	แปลความ	\bar{x}	S.D.	แปลความ
บริการอ้างอิง						
แนะนำการไขหนังสือ	2.94	1.08	ปานกลาง	3.48	1.53	ปานกลาง
ให้บริการตอบคำถาม	3.03	1.06	ปานกลาง	2.88	2.14	ปานกลาง
บริการด้านอื่น ๆ						
ใส่ทัศนวัตถุ	2.50	1.19	น้อย	2.09	0.47	น้อย
นิทรรศการ	2.94	1.02	ปานกลาง	2.38	1.25	น้อย
หนังสือจอง	2.81	1.40	ปานกลาง	2.23	1.94	น้อย
ประชาสัมพันธ์	2.56	1.08	น้อย	2.78	1.44	ปานกลาง
ทำสาระสังเขป	2.33	1.00	น้อย	2.13	1.05	น้อย
บริการยืมระหว่างห้องสมุด	2.03	1.04	น้อย	1.86	1.05	น้อย
การแลกเปลี่ยนหนังสือและเอกสาร	2.14	1.12	น้อย	1.83	0.98	น้อย
การทำสหบัตร	1.94	1.05	น้อย	1.74	1.00	น้อย
ทำรายงานประจำปี	2.09	1.11	น้อย	2.09	1.13	น้อย
แนะแนวการอ่าน	2.18	1.28	น้อย	2.29	1.33	น้อย

ความคิดเห็นภายหลังจากการฝึกงาน

ผลจากการสำรวจพบว่า บัณฑิตมีความเห็นว่าการฝึกงานมีส่วนช่วยในการปฏิบัติ
งานในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$, $s.d. = 1.42$) นอกจากนี้ยังพบว่าการที่บัณฑิต
นำความรู้จากการฝึกงานของสมุคไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง ๆ ใคน้อยหรือไม่ใคนั้น
เนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ กัน กล่าวคือ บัณฑิตอยู่ทำงานของสมุคทุกมหาวิทยาลัยจำนวนสูงสุด
ร้อยละ 29.20 ให้เหตุผลว่า เนื่องจากใคฝึกงานของสมุคที่มีความพร้อมแล้ว แต่ใค
มาทำงานของสมุคที่มีใคหามาก บัณฑิตจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 4.01 กล่าวว่า เป็น
เพราะขาดความร่วมมือจากบุคคลากรของของสมุคที่ฝึกงาน บัณฑิตใคทำงานอื่นทุกมหาวิทยาลัย
ร้อยละ 3.32 กล่าวว่า การที่นำความรู้ที่ฝึกงานไปใคใคน้อยเพราะงานที่ฝึกใคใคเกี่ยวข้อง
ของ และใคเป็นประโยชน์ต่องานที่ใคใคในปัจจุบัน ดังรายละเอียดใคตารางที่ 19

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 บัณฑิตจำแนกตามสาเหตุที่ทำให้การฝึกงานไปใช้ในการปฏิบัติงานได้น้อย

สาเหตุ	บัณฑิต		บัณฑิต							
	รวม		1		2		3		4	
	(N=274)		(N=130)		(N=72)		(N=55)		(N=17)	
	ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ	
	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข
งานที่ฝึกไม่เกี่ยวข้องกับงานปัจจุบัน	15.33	3.32	16.15	3.85	15.28	4.17	14.55	1.82	11.76	0
ขาดความร่วมมือจากบุคคลากรของ ห้องสมุด	4.01	0.73	2.31	0.77	5.56	0	5.45	0	5.89	5.89
ฝึกงานในห้องสมุดที่พร้อมแต่ไป ทำงานห้องสมุดที่มีปัญหา	29.20	1.09	16.15	1.54	33.33	0	49.09	0	47.06	0
ฝึกงานห้องสมุดต่างประเทศทันที ปฏิบัติงานจริง ๆ	25.91	2.55	20.00	3.08	25.00	2.78	40.00	1.82	29.41	0
ไม่ได้ฝึกงานห้องสมุดทั้งหมดครบถ้วน	18.98	2.55	21.54	3.08	13.89	1.39	21.82	1.82	11.76	5.89

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในการปฏิบัติงานห้องสมุด บัณฑิตประสพปัญหาต่าง ๆ กัน จากการสำรวจพบ
 ว่า บัณฑิตทุกมหาวิทยาลัย จำนวนสูงสุดร้อยละ 31.31 ประสพปัญหาด้านการจัดหมู่หนังสือ
 และทำบัตรรายการ โดยกล่าววาระบบการจัดหมู่หนังสือในห้องสมุดที่บัณฑิตปฏิบัติอยู่นั้นใช้
 ระบบการจัดหมู่แตกต่างจากระบบที่เรียนมา และบางห้องสมุดหัวหน้าบรรณารักษ์ได้วางกฎ
 เกณฑ์ไว้ตามแบบเก่า จึงจำเป็นต้องปฏิบัติตาม บัณฑิตจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 0.47 มีปัญหา
 การทำสาระสังเขป เป็นที่น่าสังเกตว่าบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ปัจจุบันทำงานใน
 ห้องสมุด ไม่มีปัญหาทางด้านงบประมาณ สถานที่ การบริหารงาน ผู้บังคับบัญชาตลอดจน
 ความร่วมมือของผู้ใช้ห้องสมุด

โดยทั่วไปบัณฑิตทุกมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมากที่สุดประสพปัญหาในด้าน การจัด
 หมู่หนังสือและทำบัตรรายการ รายละเอียดดังตารางที่ 20

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 บัณฑิตที่ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานห้องสมุด

บัณฑิต	บัณฑิต				
	รวม (N=214) ร้อยละ	1 (N=86) ร้อยละ	2 (N=63) ร้อยละ	3 (N=49) ร้อยละ	4 (N=16) ร้อยละ
ปัญหา					
จัดหาหนังสือสิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุ	21.96	17.44	23.81	26.53	25.00
จัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ	31.31	24.42	47.62	24.49	25.00
วารสาร จุลสาร และหนังสือพิมพ์	16.36	16.28	19.05	14.29	12.50
การรักษาและซ่อมหนังสือ	7.94	8.14	7.94	8.16	6.25
บริการให้ยืม	24.77	19.77	28.57	28.57	25.00
บริการอ้างอิง	9.81	9.30	6.35	18.37	0
บุคคลากร	3.27	2.33	1.59	6.12	6.25
งบประมาณ	2.34	4.65	0	2.04	0
สถานที่คับแคบ	1.40	2.33	0	2.04	0
ผู้บังคับบัญชาไม่เข้าใจงาน	5.14	2.33	0	4.08	25.00
การบริหารงานที่ไม่เป็นสัดส่วน	0.93	2.33	0	0	0
สาระสิ่งเขป	0.47	1.16	0	0	0
วารสารและหนังสือหาย	0.93	1.16	0	0	6.25
ความร่วมมือของผู้ใช้ห้องสมุด	1.40	0	0	0	6.25

หมายเหตุ * มีผู้ตอบแบบสอบถามเพียงหนึ่งคน

เมื่อมีปัญหาในการทำงานบัณฑิตมีวิธีแก้ปัญหาค้าง ๆ กัน ผลจากการสำรวจ ปรากฏว่าบัณฑิตทุกมหาวิทยาลัยทั้ง 2 กลุ่ม ทั้งผู้ทำงานห้องสมุดและทำงานอื่น จำนวนสูงสุดร้อยละ 52.92 และ 3.65 เมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติงานห้องสมุดจะปรึกษาเพื่อนบรรณารักษ์ด้วยกัน เฉพาะบัณฑิตผู้ทำงานห้องสมุดให้ความเห็นว่าเมื่อมีปัญหาในการทำงานจะใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น ไปสถานที่เคยฝึกงาน ปรึกษามัคคุเทศก์บัณฑิต ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หรืออาจารย์ผู้สอน บางครั้งใช้วิธีแก้ปัญหาค้นหาตนเอง

ภายหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกงาน และไปประกอบอาชีพแล้ว ผู้ฝึกงานเพียงร้อยละ 34.67 ของผู้ทำงานห้องสมุดโดยอนกลับไปที่เคยฝึกงาน ส่วนบัณฑิตผู้ทำงานอื่นเพียงร้อยละ 2.57 เท่านั้นที่ได้กลับไปสถานที่เคยฝึกงาน

จุดมุ่งหมายในการไปติดต่อกับสถานที่เคยฝึกงานนั้นปรากฏว่าบัณฑิตร้อยละ 17.88 ของผู้ทำงานห้องสมุดทุกมหาวิทยาลัย ไปขอคำปรึกษา บัณฑิตผู้ทำงานอื่นจำนวนสูงสุดร้อยละ 1.46 ไปชมห้องสมุด และนอกจากนี้เฉพาะบัณฑิตผู้ทำงานห้องสมุดเท่านั้นที่ไปขอเอกสารและไปใช้เอกสารและคู่มือ

สำหรับความสม่ำเสมอในการไปติดต่อกับสถานที่เคยฝึกงานนั้น ปรากฏว่าบัณฑิตจำนวนสูงสุดร้อยละ 25.55 ของผู้ทำงานห้องสมุดทุกมหาวิทยาลัยไปสถานที่เคยฝึกงานแล้วแต่โอกาส จำนวนสูงสุดร้อยละ 3.65 ของผู้ทำงานอื่นไม่ได้กลับไปสถานที่เคยฝึกงานเลย จำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 1.82 ของผู้ทำงานห้องสมุดไปทุกเดือน จำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 0.36 ของผู้ทำงานอื่น ไปสถานที่เคยฝึกงานเมื่อมีปัญหา เฉพาะบัณฑิตผู้ทำงานห้องสมุดเท่านั้นที่ไปสถานที่เคยฝึกงานทุกเดือน ดังตารางที่ 21, 22, 23

ตารางที่ 21 บัณฑิตจำแนกตามวิธีการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน

วิธีการแก้ปัญหา	บัณฑิต		บัณฑิต							
	รวม		1		2		3		4	
	(N=274)		(N=130)		(N=72)		(N=55)		(N=17)	
	ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ	
	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข
ไปสถานที่เคยฝึกงาน	1.46	0	0.77	0	1.39	0	1.82	0	5.89	0
ไปสถานรับการศึกษา	9.49	1.82	6.92	3.08	13.89	1.39	5.46	0	23.53	0
ปรึกษาเพื่อนบรรณารักษ์	52.92	3.65	49.23	3.08	46.61	4.17	67.27	3.64	52.94	0
ปรึกษานักบังคับบัญชา	9.12	0	3.85	0	13.89	0	14.55	0	11.76	0
แก้ปัญหาคายตนเอง	9.49	0	10.00	0	9.72	0	9.09	0	5.89	0
ศึกษาจากหนังสือ	7.30	0	7.69	0	4.17	0	10.91	0	5.89	0
ปรึกษานักเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน	2.19	0	0.77	0	4.17	0	3.64	0	0	0
ปรึกษาอาจารย์ผู้สอน	2.19	0	3.85	0	0	0	0	0	5.89	0

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 22 บันทึกจำแนกตามจุดมุ่งหมายที่ไปติดต่อกับสถานที่ปฏิบัติงาน

จุดมุ่งหมาย	บันทึก		บันทึก							
			รวม		1		2		3	
	(N=274)		(N=130)		(N=72)		(N=55)		(N=17)	
	ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ	
	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข
ไปเยี่ยมผู้ปกครอง	14.23	6.73	13.08	1.54	15.28	0	14.55	0	17.65	0
ไปชมห้องสมุด	9.49	1.46	7.69	2.31	12.50	1.39	12.73	0	0	0
ไปขอคำปรึกษา	17.88	1.09	19.23	1.54	12.50	1.39	16.36	0	35.29	0
ไปขอความร่วมมือ	12.04	0.73	10.77	0.77	15.28	1.39	10.91	0	11.76	0
ไปขอเอกสาร	10.58	0	8.46	0	12.50	0	12.73	0	11.76	0
ไปใช้เอกสารและคู่มือ	2.19	0	0	0	5.56	0	1.82	0	0	0

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 บัณฑิตจำแนกตามความสม่ำเสมอในการติดต่อกับสถานที่ฝึกงาน

การติดต่อกับ สถานที่ฝึกงาน	บัณฑิต รวม (N=274) ร้อยละ	บัณฑิต									
		1		2		3		4			
		ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข
ทุกเดือน	1.82	0	0	0	4.17	0	3.64	0	0	0	
ทุกเดือน	5.61	0	4.62	0	2.78	0	5.45	0	5.89	0	
ทุกปี	9.81	1.09	6.92	1.54	6.94	1.39	14.55	0	5.89	0	
ไม่เคยเลย	22.26	3.65	18.46	2.31	26.39	4.17	20.00	5.45	41.18	0	
แล้วแต่โอกาส	25.55	1.82	20.77	3.08	31.94	1.39	29.10	0	23.53	0	
เมื่อมีปัญหา	2.92	0.36	5.38	0.77	0	0	1.82	0	0	0	

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกงานของสมุด

จากประสบการณ์ในการฝึกงานของสมุดของบัณฑิตทุกมหาวิทยาลัย ปรากฏว่า บัณฑิตส่วนใหญ่ร้อยละ 81.75 ของผู้ทำงานของสมุด และผู้ทำงานอื่นให้ความเห็นว่าการฝึกงาน ควรมีบังคับไว้ในหลักสูตร เฉพาะบัณฑิตผู้ทำงานของสมุดร้อยละ 1.46 เห็นว่าการฝึกงานไม่ควรมีบังคับไว้ในหลักสูตร ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ฝึกงานนั้น บัณฑิตจำจำนวนสูงสุดร้อยละ 83.58 ของทุกมหาวิทยาลัยผู้ทำงานของสมุดและผู้ทำงานอื่นให้ความเห็นว่า ควรจัดให้นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสฝึกงานทั้งภายในและภายนอกสถานที่

ของสมุดที่ส่งนิสิตนักศึกษาออกไปฝึกงานนั้น บัณฑิตจำนวนสูงสุดร้อยละ 41.97 ของทุกมหาวิทยาลัยที่ทำงานของสมุด และทำงานอื่นเห็นว่าควรเป็นของสมุดประเภทต่าง ๆ ที่สถาบันคัดเลือกแล้วว่่าดี เฉพาะบัณฑิตผู้ทำงานของสมุดให้ความเห็นอีกว่าควรพิจารณาให้นิสิตนักศึกษาฝึกงานในของสมุดที่จะทำงานในอนาคตรวมทั้งของสมุดที่ตั้งใหม่ ๆ

บัณฑิตร้อยละ 45.61 ของทุกมหาวิทยาลัยที่ทำงานของสมุดและทำงานอื่นให้ความเห็นว่าการฝึกงานควรมีคะแนนเป็นสองเท่าของวิชาอื่น เฉพาะบัณฑิตผู้ทำงานของสมุดให้ขอคิดเห็นว่าควรให้คะแนนการฝึกงานว่าผ่านหรือไม่ผ่านเท่านั้น ดังตารางที่ 24-26

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 บัณฑิตจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ฝึกงาน

บัณฑิต	บัณฑิต									
	รวม		1		2		3		4	
	(N=274) ร้อยละ		(N=130) ร้อยละ		(N=72) ร้อยละ		(N=55) ร้อยละ		(N=17) ร้อยละ	
สถานที่ฝึกงาน	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข
นอกสถานที่	1.09	0.36	5.38	0	1.39	1.39	0	0	0	0
ในสถานที่	0.73	0.36	0.77	0.77	1.39	0	0	0	0	0
ทั้งในและนอกสถานที่	73.36	10.22	56.92	11.54	87.50	11.11	87.27	7.27	94.12	5.89

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25 บันทึกจำแนกตามความคิดเห็นในการเลือกสถานที่ปฏิบัติงาน

สถานที่ปฏิบัติงาน	บันทึก		บันทึก							
	รวม		1		2		3		4	
	(N=274) ร้อยละ		(N=130) ร้อยละ		(N=72) ร้อยละ		(N=55) ร้อยละ		(N=17) ร้อยละ	
	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข
ห้องสมุดที่สถาบันคัดเลือกแล้วพอดี	36.86	5.11	33.08	3.85	43.61	5.56	30.91	7.28	35.29	5.89
ห้องสมุดประเภทต่าง ๆ	35.40	6.56	27.69	9.23	43.06	6.94	38.18	1.82	52.94	0
ห้องสมุดประเภทใดก็ได้ตามใจสมัคร	16.42	0.73	17.69	0	12.50	2.78	21.81	0	5.89	0
ห้องสมุดที่กะใหม่	0.73	0	0.77	0	0	0	1.82	0	0	0
ห้องสมุดที่จะทำงานในอนาคต	1.46	0	1.54	0	2.78	0	0	0	0	0

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 บัณฑิตจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับคะแนนการฝึกงาน

บัณฑิต	บัณฑิต									
	รวม		1		2		3		4	
	(N=274)		(N=130)		(N=72)		(N=55)		(N=17)	
	ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ	
คะแนนในการฝึกงาน	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข
ไม่ควรมีคะแนน	10.04	2.09	12.31	3.08	5.56	1.39	3.64	0	11.76	0
ควรมีคะแนนเป็น 2 เท่าของวิชาอื่น	41.84	3.77	24.62	6.15	43.06	0	49.09	1.82	58.82	0
ควรมีคะแนนเป็น 3 เท่าของวิชาอื่น	4.18	1.26	0.77	0	2.78	2.78	10.91	0	5.89	5.89
ควรมีคะแนนเท่ากับวิชาอื่น	27.20	3.77	1.54	20.78	30.56	5.56	25.45	5.45	11.76	0
ให้คะแนนผ่านหรือไม่ผ่าน	3.77	0	3.85	0	5.56	0	0	0	0	0

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของบัณฑิตเกี่ยวกับการฝึกงาน¹

บัณฑิตส่วนหนึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะที่จะช่วยปรับปรุงการฝึกงานของสมุค ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะที่มีคุณค่า จึงนำมาเสนอไว้โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นข้อเสนอแนะของบัณฑิตมากกว่า 20 คนขึ้นไป กลุ่มที่ 2 เป็นข้อเสนอแนะของบัณฑิตต่ำกว่า 20 คนลงมา

ข้อเสนอแนะของบัณฑิตกลุ่มแรกสรุปได้ดังนี้ คือ

- × 1. ระยะเวลาในการฝึกงานควรให้นานเพียงพอที่จะให้ผู้ควบคุมการฝึกสามารถสังเกตการทำงานของผู้นฝึกได้ และมีเวลายากพอที่จะทำความเข้าใจกับผู้นฝึกได้ ควรกำหนดการฝึกงาน 1 ภาคการศึกษา เหมือนกับนิสิตคณะครุศาสตร์ออกฝึกสอน
- × 2. การฝึกงานควรจัดให้มีทั้งการฝึกภายในและภายนอกสถานที่ การฝึกภายในควรเป็นการฝึกเพื่อปูพื้นฐานให้กับนิสิตนักศึกษา ควรให้ฝึกทำงานห้องสมุดทุกชนิด เพราะเมื่อออกไปทำงานจะได้มีความเข้าใจและมั่นใจในตนเอง
- × 3. ควรให้นิสิตนักศึกษาฝึกงานห้องสมุดหลาย ๆ ประเภท เพื่อจะได้เห็นสภาพที่แตกต่างกัน รวมทั้งจะได้พบปัญหาที่เกิดขึ้นกับห้องสมุดเหล่านั้นด้วย ถ้าเป็นไปได้ ควรแบ่งกลุ่มการฝึกงานและหมุนเวียนสลับเปลี่ยนไปฝึกตามห้องสมุดต่าง ๆ
- × 4. ห้องสมุดที่ส่งนิสิตนักศึกษาออกไปฝึกงานควรเลือกห้องสมุดที่เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อผู้นฝึกจะได้เห็นภาพพจน์ที่ดีในการทำงาน การเลือกห้องสมุดต้องคำนึงถึงความพร้อมของห้องสมุดทางด้านบุคลากรและเวลาด้วย คือจะต้องมีบุคลากรเพียงพอในการทำงาน มีเวลาพอที่จะมาฝึกงานให้นิสิตนักศึกษารวมทั้งมีอุปกรณ์เพียงพอที่จะอำนวยความสะดวกในการฝึกงาน และมีความเต็มใจที่จะฝึกงานให้
- × 5. เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกงาน ควรจัดให้มีการสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกงาน

¹ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกงาน ตอนที่ 4 ข้อ 5 คู่มือวิทยานิพนธ์ ก.

ข้อเสนอแนะของบัณฑิตกลุ่มที่ 2 สรุปได้ดังนี้ คือ

1. การจัดการฝึกงาน แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ควรจะได้ประสานงานกับห้องสมุด เพื่อให้มีความร่วมมือกันอย่างจริงจัง ควรมีหนังสือชี้แจงวัตถุประสงค์ของการฝึกงาน ระยะเวลา เนื้อเรื่องหรือรายละเอียดต่าง ๆ ที่ต้องการให้นิสิตนักศึกษาฝึกทำงานในห้องสมุด เพราะปรากฏว่า ห้องสมุดที่นิสิตนักศึกษาออกไปฝึกงานหลายแห่งไม่ได้ฝึกงานให้เป็นเพียงแต่ให้นิสิตไปช่วยทำงานที่คั่งค้างไว้ให้เสร็จเท่านั้น ห้องสมุดควรมีตารางการฝึกงานไว้ให้แน่นอน (โดยบรรณารักษ์ผู้ที่จะควบคุมการฝึก) ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฝึกได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติงานในห้องสมุดได้ทุกรื่อง

2. รายละเอียดในการฝึกงานนั้นควรให้ฝึกทุกชนิด ฝึกให้มากโดยเฉพาะงานหลักของห้องสมุด เช่นการจัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ บริการอ้างอิง นอกจากนี้ควรให้ฝึกติดต่อจดหมายราชการต่าง ๆ รวมทั้งการฝึกการบริหารบุคคลด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าห้องสมุดบางแห่งมีบรรณารักษ์ปฏิบัติงานเพียงคนเดียว บรรณารักษ์จึงจำเป็นต้องรับหน้าที่ทำงานห้องสมุด บริหารงานห้องสมุด และบริหารงานบุคคลไปพร้อม ๆ กัน

3. อาจารย์จากแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ควรออกไปติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อจะได้เห็นการทำงานของนิสิตนักศึกษา และมีโอกาสทราบปัญหาในการฝึกงานด้วย

4. ก่อนการฝึกงาน อาจารย์ผู้ควบคุมการฝึกควรให้คำอธิบายอย่างละเอียดถึงเทคนิคการทำงานแต่ละประเภท รวมทั้งระบบการบริหารงานห้องสมุด และเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับการทำงานในห้องสมุด ตลอดจนปัญหาของห้องสมุด เพื่อให้นิสิตนักศึกษามีพื้นฐานนอกเหนือไปจากทฤษฎี เพื่อผู้ฝึกจะสามารถช่วยงานห้องสมุดได้อย่างจริงจัง

5. การฝึกงานควรเปิดโอกาสให้ผู้ฝึกมีอิสระในการทำงาน และห้องสมุดควรยอมรับว่า นิสิตนักศึกษานั้น เป็นเสมือนเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดแห่งนั้น

6. การวัดผลการฝึกงานควรมีทั้งการสอบภาคปฏิบัติและการเขียนรายงานส่ง

7. ควรทำการวิจัยเพื่อสำรวจปัญหาในการฝึกงาน